

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an . . . . . 2 fl.
Pe o jumătate de an . . . . . 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.,
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Autonomia bisericească și școlară.

Fiecare Român este pătruns în inima sa de adevărul, că mare de tot este însemnătatea *bisericilor românești* pentru viața poporului nostru. Atât de adânc este săpat acest adevăr în inimile românești, încât țărâna noastră nici nu mai face deosebire între *națiune și religieune*. Pentru el **neamul românesc și legea românească** sunt lucruri ce formează un întreg nedespărțit și nici nu 'și-le poate închipui unul fără de altul.

Și dacă privim lucrurile de aproape, foarte mare dreptate are țeranul român. Căci în adevăr așa și este: *bisericile românești sunt nedespărțite de naționalitatea românească*. Aceasta mai ântâiu pentru-ea mai mult ca la ori-care popor din partea noastră bisericile românești sunt **bisericii naționale**. Căci știut este, că credincioșii bisericilor noastre și toată preoțimea lor, atât la uniți cât și la ortodoxi, sunt *numai Români curați* și nici un suflet de om altă limbă nu se găsește între ei. Afară de aceea slujbele Dumnezești, cântările și cărțile sfinte sunt făcute în bisericile noastre numai în limba românească. Ear' ceea-ce este și mai însemnat e că *de nenumărate sute de ani biserică, legea strămoșească, a fost pentru Români cel mai credincios, cel mai nestrămutat păzitor și ocrotitor al națiunii și al limbii*. Putem zice, că dacă

nu era biserică, dacă nu aveam preoțimea cea vrednică și evlavioasă, care mai bucuros 'și-ar fi dat vieța decât să lase ceva din limba și din învățăturile bisericii, atunci prea ușor s'ar fi putut întâmpla, că Români din împărăția noastră să fie stinși de pe fața pământului sub loviturile nefindurate ale dușmanilor de tot felul. Sub aripile sfinte ale bisericii am trecut înse teferi prin toate furtunele, așa că astăzi națiunea noastră este mai numeroasă și mai viguroasă ca ori-și-când. De aceea zicem, că *bisericile noastre sunt biserici naționale românești*.

Afară de aceea bisericile sunt pentru noi Români *singurele așezăminte românești de cultură* ce le mai avem. Știm din numerii trecuți, că stăpânirea ungurească a scos limba românească din toate așezămintele statului, în care numai limba ungurească se mai folosește și se cultivă. Astfel limba românească numai în biserică și în școalele susținute de biserică 'și-a mai găsit un adăpost unde este grijită și cultivată cu dragoste. Va se zică și pentru *cultura românească* bisericile noastre sunt un neprețuit tezaur. Ear' având bisericile românești, nu numai pentru mângâierea sufletească a poporului nostru, care atâtea a suferit și mai suferă și în timpul de față, ci și pentru limba și cultura românească o însemnătate atât de mare, este lucru firesc că Români să aibă pentru ele *cea mai mare purtare de grijă*. Înainte de toate e de trebuință, că *în trebile bi-*

sericilor românești numai Români să aibă amestec. Ei să păzească legile bisericesti, ei să chivernisească averile bisericesti, dintre ei și prin ei să fie orînduiți episcopii și preoții. Ear' stăpânirii statului nu-'i putem recunoaște asupra bisericilor noastre alt drept decât dreptul de controlă, de supraveghere întru împlinirea legilor.

Cu alte cuvinte Români cer și trebuie să ceară, ca bisericile lor să fie **autonome**, adică *să fie ocărnuite numai de Români, precum și fii acestor bisericești numai Români sunt*. Drept-aceea **partidul național român**, care ține să apere și se câștige toate drepturile trebuincioase poporului românesc pentru a trăi și a înflori, a luat ca al *cincilea* punct al **programului** său lupta pentru **autonomia bisericilor**.

De autonomia bisericilor se ține în urmăre firească și autonomia școalelor înființate de biserică, adică **autonomia școalelor confesionale**. De aceste școale bisericile noastre au neapărată trebuință, căci numai cu ajutorul lor își pot crește tinerimea în frica lui Dumnezeu și în legea strămoșilor. Ear' pentru-ca școalele noastre confesionale se poată împlini scopul măreț pentru care sunt întemeiate și susținute, se recere, ca nimenea altul să nu aibă drept de-a porunci asupra lor, decât numai credincioșii și preoțimea bisericilor noastre. Aceasta este **autonomia școlară**, pentru care **partidul național** asemenea luptă.

FOIȚA.

Dări de seamă.

VI.

Petre Ispirescu.

De multe-ori auzim noi Români, mai ales cei dela sate, aruncându-ni-se vorba, că nu suntem oameni destul de *practici*, ceea-ce atâtea vrea să zică, că nu suntem destul de îndemânatici, destul de *isteți* întru a scoate tot folosul, cât numai se poate, de pe lucrurile și averile ce le avem, spre ușurarea și îndulcirea vieții noastre.

Și privită imputarea aceasta mai de aproape, afli că într'adevăr cam așa și e.

Nu arare-ori ni-se dă să vedem, cum o avere oare-care, în mâinile unui om de al nostru nu-i aduce mai nici un folos, așa că omul afli de bine să o vînză pe un preț de nimic la un străin, și în mâinile străinului, aceeași avere aduce foloase înzecite ca mai înainte. Oare de ce? Pentru-că acela va fi, de bună-seamă,

mai *practic*, știind să o lucreze de așa, cât să-i dea lui **tot** folosul ce poate să-l dea.

Averea e însă și ea de două feluri: *materială* și *sufletească*, și imputarea de mai sus, par'că ar pute sta atât față cu întrebuintarea averii noastre *materiale* cât și a celei *sufletești*.

La locul acesta noi vom oprî nițel pe iubii cetitori, ca să ne sfătuim ceva asupra averii noastre *sufletești*.

În ce se ține de bogăție, adică de *belșugul* de avere, noi nu avem în aceeași măsură avere *materială* ca *sufletească*; pentru-că fiind averea materială ceva la ce lăcomesc toți *proștii*: *străinii* ni-au cam smuls-o din mâni, mai cu sila, mai cu *înselăciunea*, așa că azi stăm cam rău materialicește.

Nu așa însă cu averea *sufletească*! Aceasta e un **bun** pe care numai D-zeu ni-l poate da, și tot numai el ni-'l poate și lua!

Și Dumnezeu a fost așa de îndurat, că ni-a dăruit mult *bun* de acesta. În cele *sufletești*, poporul român e **bogat**, mai bogat ca popoarele din giurul lui, ca să nu zic din lumea toată!

Sub acest **bun** înțelegem noi marea mulțime de *poesii populare*, în care e cântată dragostea, năcazul, jalea ori bucuria, și marele număr de *povești* uimitor de frumoase, isvorite toate din firea cântăreață și din mintea sburdalnică și iscoditoare a iubitului nostru popor.

Românul când e întristat, își cântă jalea lui *în versuri*; când e în voe bună, își cântă voea bună *în versuri*; ear' când vremea îi pare lungă, mai ales iarna în jurul vetrii, el spune *povești* care de care mai frumoase, mai nezdărvane.

A-'ți petrece vremea cu aceste *poesii* și *povești*, e un lucru desfătător și folositor totodată;

desfătător pentru-că simți o plăcere ascultându-le ori cetindu-le, și mai uiți de năcazurile lumii, de greul vieții;

folositor pentru-că în timpul acela trăești cu duhul în o lume mai frumoasă și mai încântătoare decât lumea noastră, ear' această uitare a greului vieții, după-cum ne spun oamenii pricepuți în d'al-d'astea, are o foarte binefă-

Dar' numai cu **autonomia bisericească** și școlară nu este destul. Poporul român, alcătuit în partea lui covârșitoare numai din țerani săraci, nu este în stare să plătească toate cheltuielile trebuincioase pentru susținerea bisericilor și școalelor sale confesionale. Și chiar dacă ar fi în stare, tot are dreptul să pretindă ca și *statul* să dea ceva pentru luminarea lui din sumedenia de bani, pe care îi scoate în fiecare an în chip de dare din șerpărele românești. Are va se zică poporul nostru dreptul netăgăduit să ceară, ca stăpânirea să ajutore cu bani școalele și alte așezăminte de cultură românești, căci nu banii altora, ci numai banii storși din sudoarea lui îi cere.

În faptă însă stăpânirea, care dă cu mână largă zeci de milioane din banii țerii pentru școale și alte așezăminte *ungurești*, pentru școalele românești nu voește să dea nici un crețar, deși legea sfințită prin iscălitura Maiestății Sale Împăratului îi poruncește să o facă. Aceasta este o nedreptate strigătoare la cer. **Partidul național** românesc voește să lupte și contra acestei nedreptăți și de aceea cere în punctul *al cincilea* al **programului** său, pelungă **autonomia bisericilor și școlilor, ajutorarea din venitele țerii a școalelor și așezămintelor de cultură românești.**

Care Român nu ar face asemenea?

— s. a. —

Procesul de presă al „Tribunei“.

Vineri, la 5/17 Martie s'a desbătut înaintea curții cu jurați din Cluj procesul de presă pornit în contra ziarului „Tribuna“ din Sibiu, care la 14/26 Martie 1892 a scris următorul articol:

Cu aceleași arme.

Noi Românii din monarchia austro-ungară ducem o luptă de rezistență.¹⁾ E cu atât mai grea lupta noastră, cu cât avem împotriva-ne dușmani numeroși, care pe lângă

¹⁾ apărare.

cetoare înfrurire chiar și asupra sănătății corpului, căci, spun ei, cu cât cineva trăește mai mult îngândurat, întunecat, cu atât mai puțin va trăi, față cu altul care a dus-o mai cu voie bună, mai rîzînd. Așadar' e bine să te cuprinzi cu povești și cu alte cărți frumoase, ca să-ți înveselești din când în când clipele vieții.

Dar' apoi noi știm, că poveștile sînt într'un sat una două, în altul alte două, în al treilea altele: și așa sînt resfirate, împrăștiate printre oameni în toate părțile, în toată țeara. Socotite **toate laolaltă**, ele sînt **averea sufletească a poporului întreg**, o avere însă foarte risipită: în tot locul câte un pic, nicăiri nu *toată*.

Ce s'au gândit unii oameni învățați? Că de vreme-ce e cu puțință să adune ei această avere laolaltă, în cărți, așa ca ori-cine, ori-și-unde ar veți el, cumpărînd cartea, să o poată avea la îndemână **întreagă**, nu numai câte un pic.

La noi Românii, această lucrare a început-o, precum am mai spus, marele nostru poet *Vasile Alexandri*, adunînd el *poeziile* cele mai frumoase din popor; ear' *Petre Ispirescu*

forța²⁾ numerică, mai dispun³⁾ și de un întreg arsenal⁴⁾ de mijloace pentru a ne strivi. Ear' că cruțători nu sînt, nici nobili, când vorba e să ne nimicească, o știm cu toții: ni-au dat și ne dau dovezi peste dovezi.

Așa fiind, nu e mirare, că mulți dintre noi se întimidează⁵⁾ și pentru a nu-și arăta frica, ori în cazul cel mai bun lipsa de un curagiu, prin care dușmanii noștri să fie puși cel puțin pe gânduri, dacă nu la locul lor, sub cuvînt, că respectă legea și iubesc pacea, rabdă mai mult decît demnitatea⁶⁾ națională ar îngădui poate.

E fără îndoială o virtute cetățenească iubirea de ordine și supunerea cătră legi. Tot atât de adevărat este și faptul, că noi Românii supuși monarchiei austro-ungare, avem aceste însușiri. Cele mai multe atacuri ce ni-se îndreptează din partea dușmanilor noștri sînt însă de așa natură, încât de multe ori perdem lupta numai pentru-că sîntem prea răbdători, prea supuși.

Cu dreptatea în mână și cu dreptul netăgăduit, lăsăm ca aceasta să ni-se răpească de câte un simplu solgăbiru, pentru-că el este „autoritate“ și poate să trimită asupra noastră un gendarm ori doi. E destul să vrea solgăbiru, și ne aduce în sat un notar, care ne tiranizează cât trăește, fără-ca să căutăm a ne scăpa de el, pe o cale sau pe alta. Așa că abstracție făcînd dela „autoritățile supreme“, întreaga noastră vieță ni-o umple de miserie cine știe ce secătură de venetic, trimis pe capul nostru de cătră „autoritățile supreme“.

Un exemplu, care ilustrează⁷⁾ această aserțiune,⁸⁾ pe care constrînși sîntem să o facem, este și ceea-ce ni-se relatează⁹⁾ din Hodoș în corpondența publicată alaltăieri.

Pentru deșteptarea gustului estetic,¹⁰⁾ a sentimentelor religioase și a simțului național, Românii din numita comună au înființat sub conducerea învățătorului Petru Ciorogariu un cor vocal. A fost însă destul să se audă că sătenii se adună la un loc și cîntă românește, pentru-ca protopretorul să disoalve cu forța brutală această românească reuniune. Sătenii n'au avut încătro, postându-se doi gendarmi înaintea localului, unde ei se întruniau să cînte, s'au supus poruncii protopretorului.

¹⁾ puterea; ²⁾ adecă a u; ³⁾ magazin; ⁴⁾ înfricoșează; ⁵⁾ cinstea; ⁶⁾ dă icoana; ⁷⁾ spusă a noastră; ⁸⁾ aduce la cunoștință; ⁹⁾ frumos.

rescu a simțit dragoste și pricepere în strîngerea **poveștilor**; și unul și altul cu deservită pricepere au sîvîrșit o lucrare mare; pentru aceea, în ce se ține de lucrarea strîngerii de literatură populară, acești doi bărbați sînt pentru noi de o potrivă *mari*. După ei a urmat și urmează până în ziua de azi, un roiu întreg de culegători de literatură populară, dintre care pe unii nu-i putem pune mai pe jos ca pe acești doi.

Noi azi însă, ne vom opri puțințel la lucrarea lui *Petre Ispirescu*.

Cînd cetești în cartea acestui bărbat, par'că într'adevăr trăești într'o lume cu totul alta, luminată, frumoasă, încântătoare, și îți pare rău că ea nu este și aieva, ca să fugi din urta aceasta în frumoasa aceea.

Căci cine oare nu ar dori să trăească bună-oară în grădina „**Tineretei fără bătrînețe, vieții fără de moarte**“? despre care eată ce ne spune cartea lui Ispirescu:

„Un ficior viteaz de împărat, căutînd după țeara „**Tineretei fără bătrînețe, vieții fără de moarte**“, după-ce cu ajutorul calului seu tre-

De astă-dată afacerea se complică¹⁾ însă. Corespondentul nostru ne scrie, simțim adevărate durere aflînd știrea, că cel care ar fi uneltit contra coriștilor și ar fi cerut protopretorului asistența de gendarmi, a fost chiar preotul local Simeon Blajovan.

Va se zică nu e destul, că Ungurii sînt plini de venin contra noastră, că avem a face cu un guvern fără suflet, cu niște agenți administrativi destrăbălați, și că oamenii justiției comit²⁾ ei înșiși nedreptăți contra noastră, ci trebuie să avem și dureroasa datorie de a înregistra și o faptă nedemnă comisă de un preot, de un om, care prin poziția ce ocupă este chemat a fi păzitorul drepturilor poporului ce păstorește, și care cel dintăi s'ar conveni să dea alarmă cînd turma sa e atacată.

Nu ne vom ocupa acum de păcatul păstorului ce își vinde turma, mai ales că el este îndestul pedepsit prin odiul³⁾ ce va deștepta ajungînd la cunoștința publică numele și păcatul lui.

Vrem numai să accentuăm⁴⁾ și de astă-dată, ceea-ce am spus într'un număr trecut:

Destul cu răbdarea!

Cînd scoși sîntem din lege, cînd cei investiți cu paza dreptului comit ei ilegalității nu oare *cu aceleași arme* trebuie să ne apărăm, cu care atacați sîntem?

Irlandezii, supuși țerii celei mai liberale din lume, au primit cu arma pe agenții care veniau să execute legile, la a căror înființare ei n'au participat.⁵⁾

Fire-ar oare neașteptat, dacă aici în Ardeal, unde de atîta vreme arde pe înfundate, o să izbucnească un foc, care are să-i mistue pe cei care își bat joc de legi și de oameni?!

Și cînd suferințele noastre se întetesc cînd de stăpânire nu mai sîntem tratați conform legilor, ar fi oare mirare, dacă Românii 'și-ar perde îndelungă răbdarea, pe care basați⁶⁾ potrivnicii noștri ne lovesc neconțenit?

E îngrijitor, cum Maghiarii înoată toți într'un curent, cărui stavilă de nu 'i-se va pune, în cele din urmă tot la temeiul acestui stat are să sape, să surpe.

Cum nu se gîndesc compatrioții noștri dela putere, că din strămoși pe aceste plaiuri, Românii nu pot răbda să fie desbrăcați de ale lor drepturi vechi, că din neam mare fiind, nu le poate lipsi curagiul să se apere cu *aceleași arme*, cu care loviți sînt.

¹⁾ incurcă; ²⁾ sîvîrșesc; ³⁾ ura; ⁴⁾ apăsăm; ⁵⁾ luat parte; ⁶⁾ întemeiați.

cuse cu noroc peste câmpia cea plină de oase de om a *Gheonoaiei*, și peste hotarul cel pe jumătate verde, pe jumătate pârilit de focul vîrsat din gura îngrozitoarei *Scorpii*, stăpîna hotarului, — eată cum vorbește calului:

— Trecurăm cum trecurăm până aci, stăpâne; mai avem un hop; avem să dăm peste o primejdie mare; și dacă ni-o ajuta D-zeu să scăpăm și de dînsa, apoi sîntem voinici. Mai înainte de aci este palatul unde locuiește „**Tineretă-fără-bătrînețe, vieță fără de moarte**“. Această casă este încunjurată cu o pădure deasă și înaltă, unde stau toate fiarele cele mai sîlbatică din lume; ziua și noaptea pîzesc cu neadormire și sînt foarte multe; cu dînsule nu este chip a te bate; și ca să trecem prin pădure e peste poate. Noi însă să silim dac'om pute să sărim pe deasupra.

După două zile de odihnă, calul țî-nîndu-și rîsuflarea, zise:

— Stăpâne, strînge chinga cât poți mai mult, și încălecînd să te ții bine în scări și de coama mea; picioarele să le ții lipite de subțioara mea, ca să nu mă zăticnești în sbor.

Ca păriți au fost chemați la Cluj d-nii *Andrei Balteș*, responsabil pentru redacțiune și *I. Popa Necșa*, responsabil pentru editură.

Curtea s'a compus astfel: **president Szász Béla**, **juzi Csizsér Károly** și *Reimbold Olivér*, **notar Dr. Szabó Jenő**.

Deschizând ședința dimineața la 9 oare, presidentul constată că acușaii *Andrei Balteș* și *Ioan Popa Necșa* sânt de față și că acușaiunea va fi susținută de procurorul *Dr. Aurel Lazar*, ear' apărarea va presenta-o *Ioan Russu Șirianul*, redactor.

Ca fiitor talmaciu depune jurământul *Léhmán Róbert*, profesor la academia comercială.

Jurați: *Dobál Antal*, avocat; *Dr. Sárkány Lajos*, profesor; *Kozma Ferencz*, inspector școlar; *Péterffy Zsigmond*, inginer; *Dr. Ováry Kelemen*, *Dr. Dávida Leo*, profesori universitari; *Benigni Samuel*, măcelar; *Szöts Géza*, funcționar; *Hindy Árpád*, redactor al ziarului „**Kolozsvár**”; *Dr. Szentkirályi Kálmán*, secretar la „status catholicus”; *Lenk Gyula* și *Csiky József* ca jurați ordinari, ear' **suplenți** *Dr. Haller Károly*, profesor universitar și *Kiss Ernő*.

Desbaterile au ținut toată ziua. Păriții au luat asupra lor răspunderea pentru articol, au spus însă că nu știu cine 'l-a scris. Mare bătaie de cap și supărare le-a făcut Ungurilor apărarea dlui **I. Russu Șirianul**, care n'a voit să vorbească ungurește, spunând că legea dă drept să vorbim românește, ear' dacă jurații nu sânt în stare să priceapă pe acușaiți (păriți) apoi asta arată tocmai ceea-ce Români o spun într'una de când curtea cu jurați a fost dusă dela Sibiu la Cluj: că nedreptate mare li-s'a făcut când aduși au fost înaintea unor judecători care nu numai că nu știu românește, dar' ei judecă în propria lor pricină: într'un proces unde e vorba despre o

foaie românească ce printr'un articol al ei a supărat pe Unguri.

Discursul de apărare al dlui Russu Șirianul a ținut mai bine de două oare. În el a arătat toate nedreptățile ce stăpânirea face împotriva noastră a Românilor. Dnul Russu a sfârșit pe rînd toate învinuirile ce a adus procurorul *Dr. Aurel Lazar*, din părinți români de altmintealea.

Cu toată apărarea frumoasă și caldă însă, jurații au aflat de vinovați pe împričinați și astfel ei au fost osândiți: dl *Andrei Balteș* **la două luni temniță**, ear' dl *I. Popa Necșa* **la o lună temniță**, ear' foaia „**Tribuna**“ a fost osândită să plătească o **amendă** (pedeapsă, gloabă) **de 500 fl.** S'a făcut cătră Curie cerere de nulitate în contra osândeii.

La desbaterile procesului au fost de față o mulțime de Români: cei mai mulți din Cluj, au fost însă și de pe la Bistrița, Năsăud, Dej și Oradea-mare.

Jidanii în Săsime și Mărginime.

Înainte de a vorbi despre „Jidanii în Săsime și Mărginime“, e bine să se știe, ce numim *Săsime* și ce *Mărginime*.

Chiar și sătenii români, care locuiesc în părțile Bănatului, în ale Crișurilor și Maramureș, precum și cei din Bucovina și România, de bună-seamă au auzit că în Ardeal trăește printre celelalte națiuni și nația săsască. Dar' nu toți vor ști, că unde anume sânt așezați acesti Sași. Sașii, veniți aici cam de 700 de ani, și care acum numără la 200 mii de suflete, s'au așezat în partea Ardealului dintre Murăș și Olt; spre Răsărit dela ei se începe Săcuimea, ear' spre Apus, cam de pe la Orăștie începând, până unde ese Murășul din Ardeal, este, așa numită de popor, *Țeara-Hațegului*, care este locuită aproape numai de Români.

Nici un sat săsesc nu e chiar în granița Ardealului de cătră România; măcar că păduri au destule în munții mărginași. Al doilea și al treilea sat însă dela graniță e de multe-ori sat săsesc; dar' în parte mare locuit și de Români, pentru-că nu e sat săsesc, în care se nu fie și Români, care-și au biserica și școala lor și trăesc cu limba, credințele și obiceiurile lor. În urma acestor spuse ori-ce om, care a învățat cât de puțin la școală, poate să-și închipuască și să știe că pământul aici arătat și locul de Sași și Români, este cunoscut la noi sub numele de: *Săsime*.

Dela Sașii din părțile Brașovului spre Mează-Zi sânt, de-alungul graniței spre România, sate mari românești, așa: *Săcelele*, *Branul*, *Zerneștii* ș. a. Urmează apoi spre Apus „*Țeara-Oltului*“, acum comitatul *Făgărașului*, care e locuit aproape numai de Români — *Olteni*; ear' Români din satele de pe marginea Ardealului, începând de unde intră Oltul în strimtoarea dela Turnul-roșu până pe la comuna mare românească *Poiana*, se numesc *Mărgineni*. Aici e dară *Mărginimea*.

În fruntea satelor mărginești stau: *Seliște*, *Rășinari*, *Poiana* ș. a. multe.

Știind acum ce e *Săsimea* și ce e *Mărginimea*, să ne întorcem la ceea-ce e capul lucrului pentru noi. Adecă să vedem cum stă cu jidovimea în aceste părți de țeară.

În satele din *Săsime* și *Mărginime* trebuie să o spunem din capul locului, că nu se află nici urmă de Jidani; singur în orașele mai mari, cum e *Sibiul*, *Mediașul*, *Sighișoara* ș. a. s'au incubat puținei Jidani. Ei însă au să se lupte aici cu vrednicul popor săsesc, care prin starea sa înaintată în cultură (învățatură) și în avere: în ale plugăritului, în ale meșteșugurilor și în ale negoțului le face îmbogățirea aproape cu neputință. Din această pricină în orașele săsești Jidanii nici nu se așează bucuroși.

În sute de sate, în care trăesc împreună Sași și Români, precum și în satele

Se ureă, făcū probă și într'o minută fură aproape de pădure.

— Stăpâne, acum e timpul când să dă de mâncare fiarelor pădurii și sânt adunate toate în curte, să trecem!

— Să trecem, zise Făt-frumos, și D-zeu să se îndure de noi.

Se urcară în sus, și vëzură palatul strălucind așa, că la soare te puteai uita, dar' la dînsul ba! Trecură pe deasupra pădurii, și tocmai când erau să se lase în jos, la scara palatului, deabia, deabia atinse cu piciorul vârful unui copaciu, și deodată toată pădurea se puse în mișcare; urlau dobitoacele de 'ți-se făcea përul măciucă pe cap. Se grăbiră de se lăsară jos; și de nu era doamna palatului afară, dând de mâncare „puilor ei“, îi prăpădiau negreșit.

Mai mult de bucurie că au venit, îi scăpă ea, căci nu mai vëzuse suflet de om pe la dînsa. Stăpâna era o ziua înaltă, suptirică și drăgă-lase, și frumoasă nevoie mare! Cum o vëzū Făt-frumos rămase încrămenit; dară ea uitându-se cu milă la dînsul îi zise:

— Bine ai venit Făt-frumos, ce cauți pe aici?

— Căutăm, zise el, *Tinereță-fără-bêtrêneță* și *vieață-fără-de-moarte*.

— Dacă căutați ceea-ce ziseși, aci este.

În palat găsi încă două femei, una ca alta de tinere, erau surorile cele mai mari. Ele gătiră o cină plăcută și numai în vase de aur. Femeile îl rugară să locuească cu dînsese, căci, ziceau, li-se urise șezând tot singurele. Nu după multe vreme Făt-frumos se însoți cu fata cea mai mică. Ele îi deteră voe să umble pe tot locul; numai pe o vale, ce 'i-o arătară, îi spuseră să nu meargă, că nu va fi bine de el, și-'i și spuseră că aceea vale se numia *valea plângerii*.

Petrecū acolo vreme uitată, fără a prinde de veste; fiindcă rămăsese tot așa de tinere ca și când venise. Trecea prin pădure fără să-'l doară măcar capul. Eșia adese la vênătoare; dar' într'o zi se luă după un iepure; dete o săgeată, dete a doua și nu-'l nimeri; supărat aleargă după el, și dete și cu a treia săgeată, cu care îl și nimeri, dară nefericitul în în-

vălmășală, nu băgase de seamă, că alergând după iepure, trecuse în *valea plângerii*.

Luând iepurele se întoarse spre casă; când ce să vezi d-ta? deodată îl apucă un dor de tată-seu și de mamă-sa. Nu cuteza să spună femeilor măiestre; dară ele-'l cunoscū după neodihna și înfristarea ce vedeau înfrîsul.

— Ai trecut, nefericite, în valea plângerii, îi ziseră ele cu totul spăriate.

— Am trecut, dragele mele, fără-ca să fi voit să fac astă negliobie; și acum mă topesc d'an picioarele de dorul părinților mei, însă și de voi nu mă îndur să vă părăsesc. *Sânt de mai multe zile cu voi*, și n'am să mă plâng de nici o mahnire. Mă voi duce dară să-mi mai vëz odată părinții, și apoi m'oiu întoarce ca să nu mă mai duc nici-odată.

— Nu ne părăsi, iubitule; părinții tăi nu mai trăesc de sute de ani, și chiar tu, ducându-te, ne temem că nu te vei mai întoarce; rămâi cu noi; căci ne zice gândul că vei peri.

Toate rugăciunile celor trei femei, precum și ale calului, n'au fost în stare să-'i potolească dorul părinților, care-'l usca pe deaîntregul.

din Mărginime, care sînt curat românești, cum am zis și mai înainte, Jidani nu sînt deloc. Cercat-au însă ei să prindă rădăcină și pe aici, dar' nu li-a fost cu putință. După un an-doi, a trebuit să-și iee catrafusele și să se care în alte părți.

Arênzile de cărcimărit le-au luat și le iau parte Sași, parte Români. Cărcimării de asemenea sînt Sași și Români. Boltițele de prin sate pînă într'una sînt în mâinile Sașilor și ale Românilor. Când au venit Jidani în aceste părți și au voit să-și cerce norocul în vr'un sat, în scurtă vreme au trebuit să vadă că aici nu merge; că aici nu poate face avere de zeci și sute de mii și așa au plecat în alte părți, la un pămînt mai binecuvîntat pentru ei.

Sașii, Români și alte neamuri, precum vedem noi pe aici, se mulțumesc, dacă pot trăi omeneste din cărcimărit, din boltă ori alt fel de câștig; ear' dacă poate pune câte ceva și la o parte, e mai bine. De aceea cărcimării de pe la noi nu sînt putrezi de bogați, cum sînt arêndașii și cărcimării jidani, acolo unde ei s'au încuibat. Nu. Pentru-că ai noștri sînt oameni cu suflet, sînt creștini, care țin la învătăturile lui Christos, de a iubi pe deaproapele și de a face bine tuturor; pe cînd Jidanul, dacă nu va înșela pe creștin și dacă nu va lua dobîndă batăr 100 la sută, se bolnăvește și își ține de cel mai mare păcat.

Jidanul, purtat de dorința lui neună de a se îmbogăți cu ori-ce preț, nu se mulțumește între Sași și Români mărgineni, ci se duce acolo unde oamenii nu s'au gândit încă nici-odată, că Jidanul este foc și pârjol pentru satul lor și unde din sdrânțar, în 10 ani e mai bogat decît 50 ori o sută de oameni din acel sat. De pildă ne pot slugi satele din *Țeara lui Radu-Negru* — din Țeara-Oltului, unde jidăniea e ca în sinul lui Avram. Așa e și în alte părți ale Ardealului, atît printre Români cît și printre Săcui și Unguri; precum și în celelalte părți ale Ungariei, și în România chiar.

— Dacă nu vrei să mă ascuți, stăpâne, fi zise calul, ori-ce ți-se va întembla, să știi că tu ești de vină. Să-ți spun o vorbă, și dacă vei primi tocmeala mea, te duc înapoi.

— Primesc, zise el, cu toată mulțumirea spune-o

— Cum voiu ajunge la palatul tău, să te las jos, și eu să mă întorc, de vei voi să rămăi măcar un cias.

— Așa să fie, zise el.

Se îmbrățișară cu femeile, și porni suspinând și cu lacrimile în ochi. La locul unde era moșia Scorpiei, găsiră orașe; pădurile se schimbară în câmpii; întrebă despre scorpie și locuința ei: îi răspunseră că bunii lor au zis de la străbunii lor povestindu-li-se despre asemenea fleacuri.

— Cum se poate una ca asta, le zicea Făt-frumos, mai ieri-alaltăieri am trecut pe aicea.

Locuitorii rîdeau de dînsul ca de unul care aiurează, ear' el supărat plecă înainte

De vre-o câțiva ani încoace harnicii Mărgineni, care mai înainte cutrierau Ardealul vînzînd lumini, săpun și alte lucruri trebuincioase sătenilor, au început a se așeza de stătut în multe comune românești unde n'a fost, ori că este Jidan și s'au apucat de negustorie, deschizînd boltițe și cuprinzîndu-se cu tot felul de câștig. Ei fac prin aceasta o slujbă atît de bună nației noastre, încît sînt vrednici de cea mai mare laudă, sînt vrednici de spriginul nostru al tuturor și indeosebi al comunelor în care ei s'au așezat.

Dela Sași și dela Mărgineni ar pute învêța Români de pretutindenea a se pune pe lucru și a căuta mijloace, a afla modru, de a se scăpa de litfele, care s'au îngrășat și se îngrășe din sudorile noastre, care mult rēu ni-au făcut pînă acum și mai mult au să ne facă, dacă nu ne vom cuminți, dacă nu-i vom încungiura, ferindu-ne de bolta și mai ales de cărcîma lor.

Orlătanul.

Înmormîntarea lui Grigore T. Brătianu.

Despre înmormîntarea lui *Grigore T. Brătianu* „**Tribuna**“ de Duminecă (7/19 Martie) scrie :

După săvîrșirea serviciului religios se ridică pe amvon domnul *V. A. Urechidă*, profesor universitar și președintele secției *Ligei* din București. Oratorul arată cum după faptele gigantice ale Brătenilor, Cogălnicenilor și Rosettilor, care au pus peatra de mărire a patriei, a urmat o generațiune nouă pe arena de luptă națională, în care s'a distins Gr. T. Brătianu cel dintăiu la conlucrare, muncă și jertfă. Apoi punînd pe regretatul defunct ca ideal înaintea tinerimii termină printr'o apostrofă superbă și pătrunzătoare.

Al doilea orator, simpaticul student și secretar al secțiunii *Ligei* din București, dl *C. Dimitriu* într'un avînt de entuziasm conjură pe confrății sei studenți pe amintirea și faptele defunctului să nu desarmeze și să lupte neîncetat pentru fericirea neamului românesc.

fără a băga de seamă că barba și părul îi albise.

La moșia Gheonoaiei tot așa. Pe drum se trezi cu barbă albă pînă în brēu și simția că picioarele îi tremură cînd ajunse la împărătia tată-seu. Aici cum ajunse, calul îi sărută mîna și îi zise:

Rămăi sănătos stăpâne; eu mă întorc de unde am plecat. Dacă poțtești și d-ta, încalecă și aidem.

Du-te sănătos, că eu nădăjduesc să mă întorc peste curînd. — Calul plecă ca săgeata de iute.

Vîzînd palaturile dărîmate și cu buruieni crescute pe dinsele, oftă, și cu lacrimi în ochi cătă să-și aducă aminte cît erau odată de luminate aste palaturi, și cum 'și-a petrecut copilăria în ele; ocol de vre-o două-trei ori cercetînd fiecare cameră, fiecare colțuleț, ce-i aducea aminte de cele trecute; se pogorî apoi în pivniță, gârliciul căreia se astupase de dărîmăturile căzute.

Căutînd într'o parte și într'alta, cu barbă albă pînă la genu-nchi, ridicîndu-și pleoapele

Distinsul orator domnul *Gh. Palade* urcă apoi amvonul spre a lua rēmas bun dela Gr. T. Brătianu în numele partidului liberal-național. Oratorul în cuvinte bine alese și simțite arată calitățile personale ale defunctului și termină punîndu-l ca prototip de probitate, caracter, punctualitate, hărnicie, modestie și spirit de jertfire.

Mai vorbește și dl. *I. P. Florantin*, profesor în Iași, în numele Ardelenilor, apoi cortegiul pornește în frunte cu steagurile naționale ale secțiunilor *Ligei* din țeară precum și ale diverselor societăți din capitală. După ele urmează sutele de coroane purtate una după alta de câte două persoane, apoi corul preoțesc și corul funebru acoperit literalmente de alte rînduri de coroane și tras în tricoul național cu crep negru.

După care urmau frații și rudeniile defunctului, în dreapta lui am observat între alții pe dl *Dimitrie Sturdza*, *Vernescu*, *Stolojan*, *Giani*, fosti ministri și alți mulți bărbați marcantți ca *Fleva*, *I. Grădișteanu*, *G. Palade*, *Pandrav* etc., în stînga carului comitetul central executiv al *Ligei* precum și al secțiunii din București în corpore.

În urmă delegații secțiunilor din țeară și străinătate precum și ai altor diferite corporațiuni și societăți, apoi gloata membrilor *Ligei* în cocarde naționale, o întregă și adevărată armată, după ea un adevărat potop de oameni din toate straturile societății.

Pus astfel în mișcare acest imponent cortegi se oprește ear' în fața universității și a statuei lui *Mihaiu-Viteazul*, unde un student în numele tuturor colegilor sei universitari dă ultimul salut conducătorului mișcării naționale începute de studenți, apoi talentatul poet dl *Rădulescu Niger* cetește o poezie foarte frumoasă de ocaziune în amintirea faptelor lui Gr. T. Brătianu, pe care v'o și trimit spre publicare în original.

Era mișcător cînd în fața palatului regal, lucru rar, însași garda de zi, din ordin mai înalt, se postează în fața cortegiului, și prin debunerea armelor și suflarea în trompete dă ultimul salut defunctului.

În fața „*Bisericii-Albe*“ oprește cortegiul un alt discurs. În urmă ajuns la gară înainte de a se lua cosciugul de pe carul funebru, al optulea vorbitor, dl profesor *Mihăileanu* rostește un discurs foarte pătrunzător în numele Macedonenilor, domnul Dr. *Staicovici* altul în numele secțiunilor din străinătate ale *Ligei*, dl *St. Ioan*, profesor în Focșani și delegat al

ochilor cu mîinile și abia umblînd, nu găsi decît un tron hodorogit; îl deschise, dar' în el nimic nu găsi, ridică capacul chichiței (al puului tronului) și un glas slăbănog îi zise:

— Bine ai venit, că de mai întărziai, și eu mă prăpădiam.

O palmă îi trase moartea lui, care se uscuse de se făcuse cârlig în chichiță și căzu mort și îndată se făcu țerînă. —

Ear' eu încălecai po șea și v'o spusei d-voastră așa.

Chiar și numai din această frîntură de poveste, se poate destul de limpede vedea, căt de frumoasă, une-ori ademenitoare cît pare-căt te chiamă să mergi să trăești într'insa, alte-ori înduioșetoare, mișcătoare, în amîndouă felurile însă plăcută este lumea prin care cartea lui *Petre Ispirescu* îți poartă gîndul și închipuirea.

În numărul viitor vom aduce încă vr'o două frînturi din această carte prețioasă.

Prier,

aceleiași secțiuni, în numele secțiunilor Ligei din țeară. În sfârșit al 10-lea vorbitor, venerabilul domn Dimitrie *Sturdza*, foarte emoționat, într'un discurs des întrerupt de lacrimi își mai ia odată rămas bun dela Gr. T. *Brătianu* și-și trimite salutările conluptătorilor sei Brăteni, Cogălniceni și Rosetti și apoi plânge cu amar și pe întrecute laolaltă cu participanții acestui dureros spectacol. Și când vedeai trecând pe dinaintea-ți *cosciugul lui Gr. T. Brătianu* (1), atunci se-ți mai reții lacrimile?

Ah! Bărbat mare, care ai cuprins cu inima ta și ai hrănit cu faptele tale idealul celor 10 milioane de Români, coboară acum în mormânt petrecut de plânsul nostru, precum în viață legănat ai fost de iubirea noastră noi adoratorii tăi și dela mormântul tău ne întoarcem cu o credință și cu o învățătură sfântă. Credința, că țărina ta, pururea vie de suveniruri scumpe, va odrăslî eroi și va inspira legiunile române dela Răsărit, învățătura de a ne lupta și jertfi ca tine până la moarte.

Așa și-a făcut Gr. T. Brătianu apostolatul acl pe pământ; așa și-au împlinit Românii ultima datorie către el!

„Cel mai mic între frați“.

Adunările populare.

Despre adunările populare din săptămâna trecută, dăm următoarele amănunte:

La adunarea dela 1/13 Martie ținută în **Seliște** a vorbit și directorul școlar *Emanoil Beșa* din Poiana, care și-a început cuvântarea sa, într'o limbă cât se poate de populară, cu cuvintele lui Christos: „Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, acolo voi fi și eu în mijlocul lor“, dovedind astfel că biserica noastră catolică răsăriteană este întemeiată pe baza iubirii reciproce între indivizi și națiuni; numai pe Jidani nu i-a putut îndupleca Christos să primească legea cea mântuitoare, măcar că li-a zis, că de nu-și vor întregi legea lor cea învechită, au să devină rușinea lumii, cum s'a și întâmplat. Ni-a fost dat nouă însă ca să vedem cu mare durere, că guvernul nostru vrea să facă din patria noastră o nouă Palestină și din capitala noastră un nou Ierusalim. Noi însă nu

vom suferi ca sinagoga să fie lângă biserica lui Christos. Nu vom suferi cu atât mai mult, ca căsătoria să se facă pe viitor în cancelarie ca și un pasaport de vite și încă de slujbași de ai statului unguri sau jidani și nu în sfânta biserică înaintea altarului. Nu vom suferi ca matricula care până acum s'a purtat gratuit de preoții noștri și la toată întâmplarea cu mai multă conștiințioasă de cum se va purta pe viitor de Unguri și Jidani, nu vom suferi, zic, ca matriculele să se iee din mâna preoților noștri și să se încredințeze slujbașilor statului, pe care ear' noi vom fi siliți să-i plătim. Pentru-ce sarcini nouă, când putem propăși cu mult mai bine fără de ele? Și oare nu ne ajung năcăzurile și greutățile câte le-a adus guvernul asupra noastră? Noi, scorbitori din cel mai vestit popor și ale căror inimi sunt mângăiete și înobilate prin cea mai aleasă religie, nu ne putem învoi la aducerea unor legi, care sunt menite a ne surpa, a nimici chiar, ce avem mai scump pe lume: limba și legea noastră.

Țeranul din Poiana care a vorbit la această întrunire se numește *Ilie Opresan*.

Despre adunarea dela **Unimăt** se scrie:

Selagiu, 1/13 Martie 1893.

Ieri s'a ținut în comuna *Unimăt*, cercul Tășnadului, comitatul Sălagiului adunarea alegătorilor români, în care bravii Unimătani și ei au protestat în contra proiectelor de lege bisericești.

Convocătorul adunării, preotul *Antoniu Băliban*, la 3 oare după amiază se înfățișează la școala gr.-cat. română din Unimăt, unde îl așteptau alegătorii români din Unimăt.

Preotul *Băliban* deschizând adunarea și fiind proclamat de president, ear' învățătorul *Teodor Varna* de notar, spune că vremuri grele dau peste poporul român, căci sunt amenințate prin niște proiecte de lege bisericești ale „părintescului“

guvern maghiar nu numai limba noastră dulce și frumoasă, ci chiar și sfânta noastră biserică creștină și obiceiurile noastre strămoșești. Da, căci se vede nu sunt destule nedreptățile ce zilnic le suferim noi Românii în această nefericită țeară, încât a mers vestea peste țeri și mări, ci acum voesc „puternicii“ să pună legea Jidanilor deopotrivă cu ceea a noastră a Românilor și a altor creștini, să pună sinagoga Jidanilor alătura cu sfânta noastră biserică.

S'a protestat și aici cu mare însuflețire în contra proiectelor de legi religioase ale guvernului.

Despre adunarea ce s'a ținut în **Făgăraș** s'a primit la Sibiu următoarea telegramă:

Făgăraș, 6/18 Martie. Adunarea alegătorilor români din cercurile Făgăraș și Arpașul-infer., care a decurs în cea mai bună ordine, a fost *peste așteptare cercetată de un număr mare de inteligență și popor*. Însuflețirea la culme. *S'a protestat unanim contra tuturor proiectelor de politică bisericească a guvernului.*

Afară de cele spuse în numărul trecut al foii noastre despre adunările de protestare ale Românilor în contra proiectelor de lege ale guvernului unguresc mai punem sub ochii cetitorilor următoarele:

La **Cojocna** s'a convocat adunarea pe Marți 10/22 Martie. Convocătorii sunt: *Ioan Hosszu*, președintele clubului electoral; *Teodor Ciortea*, preot; *Alexandru Nemeș*, *Ioan Moldovan*, *Vasilie Nemeș*, *Dumitru Nemeș*, *Ioan Todoran* și *Simeon Rațiu*.

La **Făget** se va ține adunarea de protestare a cercurilor **Făgetului** și **Murășului** pe ziua de Mercuri 17/29 Martie. Convocătorii sunt: *Sebastian Olariu*, protopop; *Dimitrie Iosof*, preot; *Antoniu Angel*, preot și *Traian Unipan*, învățător.

La **Stirei** (Bogdánháza) s'a convocat adunarea de protestare a alegătorilor români din cercul electoral al **Zelăului** pe Vineri în 12/24 Martie. Convocătorii sunt: *Dr. I. Nichita* și *Dr. Pap*, avocați.

La **Câmpeni** s'a convocat adunarea publică a alegătorilor români din cercul **Trascăului** pe Sâmbătă în 13/25 Martie. Convocătorii sunt: *Dr. Vasilie Preda*, avocat; *Romul Furduiu*, protopop și *Iuliu Poruțiu*.

La **Băsești** s'a convocat adunarea cercului **Cehului-Silvaniei** pe Vineri 12/24 Martie. Convocătorii sunt: *George Pop de Băsești*, proprietar și președintele cercului electoral; *Floria Cocian*, avocat; *Dumitru Suciu*, avocat; *Alexiu Berinde*, protopop; *Vasilie Pop*, preot și *Ioan Chida*, învățător.

Chiuituri populare (tipături)

din Orlat.

(Comunicate de Bucura lui Ioan Fulea).

Badiu meu de fălos mare
Nu poate merge pe cale;
Când fi tină lunecă,
Când fi prav se 'mpedecă.

Badeo, de fălos ce ești
Tragi pălăria pe ochi,
Ți-e frică că te deochi;
Dar' tu n'ai față de-așa
S'o deoache fetele.

Câte fete pe sub munte
Fă-le, Doamne, tot răgute,
Și pe mine ofșir
Să le iau la esșir.

Dis-a mama să mă 'nsor
Să-i aduc în casă nor,
Și 'mi-o zis să iau pe surda
Că-mi dă boi de bate ciurda;
Și să iau pe tăpălaga
Că-mi dă boi de bate stava.

Mândro, la voi în poiată
Stă sărăcia legată;
Merge mumă-ta s'o mulgă
Ea se 'ntoarnă ca s'o 'mpungă;
Mulge 'n oală, mulge 'n poală
Măncă mămăligă goală.

Vai badeo a ta mândrie
M'a adus la boierie.
Stau în casă focu-i stîns,
Es afară lemne nu-'s.
Și la șură nu-i strînsură
Nici să ia pasărea 'n gură.
În cămară-i ca ș'afară
Și 'n pivniță-i ca 'n uliță;
Și mă suiu în pod descultă
Nu mă 'mpedec de grăunță.
Ear' prin curte-'s tot cucute
Tu te ții badeo de frunte;
Dar' tu ești numai o coadă,
Sărăcia-i la voi toată.

Lasă, lasă mândro lasă,
Că ne-om face și noi casă,
Unde-a fi tufa mai deasă
Și umbra mai răcoroasă.

La **Blaj** s'a ținut adunarea de protestare a cercurilor **Aindului** și **Uioarei** **Joi** în 11/23 Martie.

La **Dej** se va ținè adunarea cercurilor electorale **Dej**, **Iolandul-mare** și **Beclean** **Marti** în 30 Martie v. (11 Aprilie n.) Convocătorii sânt: *Gavriil Manu* și *Dr. Teodor Mihali*, advocați.

La **Seini** se va ținè adunarea de protestare a cercurilor electorale **Caraseu**, **Careii-mari**, **Cinghirul** și **Medieș** **Joi** după Sf. Paști, în 1/13 Aprilie. Convocătorii sânt: *Augustin Pelle*, *Gavriil Lazar*, *Ioan Roman*, *Vasilie Leșan*, *Alexiu Berinde* și *Alexandru Stețiu*.

Volnicii ungurești.

Am spus în articolul din capul „**Foii Poporului**” din săptămâna trecută, că potrivnicii noștri au căutat și caută mereu să ne împedeze de a ne aduna să ne sfătuim asupra primejdiei ce ne încunjură.

Stăpânirea de acum se vede că ea însași caută să dovedească ce răuvoitoare ne este.

Abia că s'au pornit adunările populare românești, și le împedecă.

Cu privire la aceste mai nouе volnicii ungurești „**Tribuna**” a primit *Luni* următoarele telegrame:

Abrud, 20 Martie n. (Telegramă particulară a „**Tribunei**“.) **Adunarea publică convocată pe azi și insinuată în toată regula este oprită din partea organelor politice. Am cerut dela ministru pe cale telegrafică retragerea imediată a opririi și pedepsirea respectivului organ politic pentru procederea sa nelegală. Alegătorii români veniți în număr impunător și din cele mai îndepărtate locuri sânt adânc indignați de ucazul de oprire. Așteptăm răspunsul ministrului.**

Alba-Iulia, 20 Martie n. (Teleg. part. a „**Tribunei**“.) **Adunarea convocată pe mâne a fost oprită de primar. Presidiul a cerut telegrafic dela minister concesiune.**

„**Tribuna**” mai publică următoarele:

Zelău, 22 Martie n. (Telegramă particulară a „**Tribunei**“.) **Adunarea alegătorilor români din cercul electoral al Zelăului, convocată pe 24 l. c., prin fisolgăbirul Nagy Domokos e oprită. S'au făcut pașii la ministerul de interne pentru cassarea opririi.**

Șimleul-Silvaniei, 22 Martie n. (Telegramă particulară a „**Tribunei**“.) **Adunările de protestare ale Românilor din Sălagiu, proiectate pe 24 lunii curente, la ordinațiuni mai înalte toate sânt oprite.**

Mișcarea Sêrbilor.

Vestim cu o deosebită bucurie, că nu numai Români și Slovaci, dar și Sêrbii s'au pus în mișcare contra proiectelor de lege ale guvernului, proiecte care țintesc nimicirea naționalităților nemaghiare din Ungaria și Ardeal.

Eată, în privința mișcării Sêrbilor telegrama ce o publică „**Tribuna**” de Marti, 9/21 Martie:

Becicherecul-mare, 20 Martie n. (Telegramă particulară a „**Tribunei**“.) *Înaintea unei numeroase adunări de alegători sêrbi, preoți, învățători și cetățeni, 'și-a ținut ieri deputatul congresual sêrbesc Dr. Gavriila darea sa de seamă. S'a protestat unanim în contra căsătoriei civile, a matriculelor de stat, a dreptului matrimonial unitar și a politicei de maghiarisare. Mai sânt încă în perspectivă și alte adunări de protestare.*

SCRISORI.

Sielău, comitatul Arad.

Vai turma care-și perde
Păstorul, și iarba verde.

O comună, curată de locuitori români locuită, în comitatul Aradului nu cred să se aștepte ca comuna noastră Sielău. Dar' nici bătuți de Dumnezeu ca locuitorii români din Sielău nu sânt.

Avem un notar, Român de naștere, dar' acum e cel mai mare Ungur, pe lângă toate că comuna e pe mână, căci de nime nu-i pasă, căci de care 'i-ar păsa, pe aceia îi strînge pe lângă el, și de unde le pică mănâncă la olaltă. A făcut notarul în comuna noastră o școală ungurească, și în toată comuna nu sânt decât patru familii de Unguri, și având noi la școlile noastre 26 de jugere de pământ, care le-a câștigat un brav preot al nostru, cu sudoare. Acela 'l-a luat notarul pe seama școlii ungurești, având lângă sine de birău pe Dan Iosof, care a pus sigilul comunei pe actele notarului, în numele antistiei comunale, că cu știrea lor se dă pământul școlii ungurești. După aceasta a făcut notarul de au destăbulat teritorul bisericicii, earăși cu birăul de acum Mihăuțiu Moisă, care așisderea a lucrat ca Dan Iosof. Și mai multe de aceste face notarul în comuna noastră cu acești faini oameni.

Dar' de ar fi între noi și acum părintele Gligorie Mladin, de-a bună-seamă aceste nu s'ar fi întemplat, căci el a câștigat, acele 25 de jugere pe seama școlii noastre, cu multă silință și sudoare, acum, nu le-ar fi lăsat să le iee Ungurii școlii lor. Căci până a fost părintele Mladin între noi, el din zi și noapte s'a trudit ca Români noștri să fie mai deșteptați, decât cei dimpregiur. Ne-a făcut cor bisericesc, s'a îngrijit de școlile noastre, pe lângă toate că și el a plugărit, de s'a putut numi între cei mai buni plugari. Dar' el s'a dus dela noi, poate că aceea e cauza că vîzînd că singur are să se lupte pentru binele poporului, vîzînd pe ceilalți, că cât numai pot, spre răul poporului fac. Acum și noi cu toate am înapoiat earăși. Corul bisericesc s'a spart, pământul școlii îl luă Ungurii. De școlă și învățător Dzeu e bun, căci învățătorul Stefan Capra nu se interesează de copii,

numai să priudă el iepuri mulți; celalalt învățător Ioan Hui se trudește singur cât de cât cu copiii.

Pentru aceea nu-l uităm pe părintele nostru Mladin, căci ca el nu vom mai ave preot în Sielău nici-când, ce zicem toți din toată inima, pentru-că nu-i între noi, să-l trăească Dzeu la mulți ani, pe unde-i, căci știm că acel preot, cât numai va pute tot bine va face la toți Români.

Un comitet comunal.

CRONICĂ.

Alegerea dela Huedin. Din Cluj se scrie: Pertractarea procesului neortoducilor întemplate cu privilegiul alegerii dietale dela Huedin s'a sfîrșit azi la 18 c. Nu mai puțin de 37 acușati și 150 de martori au fost chemați. *Brodî Lajos* și *Torday Gregor* au fost liberați de acușă agitării. Osândiți au fost: *Iosif Slezacek* la 3 ani, *Martin Kovács* la 2 ani și 8 luni casă de corecțiune; *Iane Ciuci Kovács* la 1 an și 8 luni temniță; *Ioan Lakatos* la 2 ani și 2 luni casă de corecțiune; *Ioan Andrus Veres* la 10 luni temniță; *Iosif Miklós* la 7, *Ioan Kudor* la 10, *Francisc Kolcsár* la 7, *Stef. Deési* la 6, *St. Buzás* la 10, *St. Bôndi* la 7, *Andrei Bokor jun.* la 9, *Ioan Bălint* la 10 și *St. Kovács* la 1 an temniță; *St. Bokor* la 1 lună, *Martin Szabó* la 6 săptămâni, *Martin Kudor* la 2 săptămâni, *George Pota* la 1 săptămână, *Sam. Vilmos* la 1 săptămână, *Martin György* la 1 săptămână areșt; *Lud. Kovács*, *George Boka*, *Joszinot Koborzan* la 1 săptămână și *George Dedk* la 2 săptămâni închisoare de stat.

Jules Ferry †. Despre momentele din urmă ale lui *Ferry*, fost prim-ministru al Franței și acum în urmă president al senatului, ziarul „*Figaro*” dă următoarele amănunte: *Ferry*, care era deja aproape în agonia din urmă, se ridică deodată spre mirarea tuturor și scapătă jos din pat. Fața, în urma înădușelii, îi era colorată violet și ochii aproape stinși. Cu cea mai mare sfortare se ridică, și, cu o energie sêlbatecă, plecat într'o parte și amenințând în tot momentul să cază, pășește prin ușa deschisă spre cabinetul seu de lucru. Făcî așa vre-o douăzeci de pași și apoi lăsându-se pe un fotel lângă camin, își dădu sufletul. El 'și-a păstrat energia și rezoluțiunea până în momentul din urmă. — Relativ la înmormentarea lui se anunță: La cociugul lui *Ferry* în curtea de onoare dela Luxembourg vor vorbi: *Ribot* pentru guvern, *Barboux* pentru senat, *Meline* pentru consiliul general al Vogesilor, al cărui președinte a fost *Jules Ferry* în decurs de zece ani, și *Gréard* pentru universitatea din Paris. În tot drumul cel lung dela Luxembourg peste bulevarde până la gara de Ost vor forma spalier trupe din garnisoana Parisului.

Posta redacției.

Dni Iacob Mihailă, Arcașia. Ne bucurăm că aveți în comună un preot atât de brav ca dl *Elie Iuga*. Vê rugăm însă a ne scrie nu lucruri ce s'au petrecut înainte de aceasta cu ani de zile, ci lucruri totdeauna proaspete. Așa, dacă ne vom pune să scriem toate faptele (chiar bune fiind) din trecut, apoi ni-ar trebui o foaie de zece ori mai mare.

Dni V. Doncea, econom, Buteni. Același răspuns!

Dni Argus, Pecica-română. Ne vine greu să ne amestecăm în certe locale.

Dni I. B., preot gr.-cat. în Valea-nică. Dacă vrei să-ți publicăm ceva, scrie scurt, cât se poate de scurt, căci așa cu o scrisoare de-a D-Tale s'ar umple o foaie întreagă.

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Călințarul economic.

Martie (Mărțișor).

Acasă și în grădină. Întocmește pe seama gunoiului o groapă, care să nu îngăduie urinei (udului) străcurarea prin pământ în jos și abate apa de zăpadă (neauă) și de ploaie pe aiurea. Calcă gunoiul din greu și-l stropește adese-ori cu urină, mai cu seamă pe când vremea e secetoasă. Vezi de altcum „Foia Poporului“ nr. 1.

Țăsală și perie vitele cât mai des. Dă vițelilor și mânzilor adese-ori tărțe, urluială sau grăunțe; altcum rămân mici și slăbuți. Pregătește legăturile pentru snopi acum, ear' nu în preajma sau chiar în toiul secerișului.

Începe altoirea în ajunul odrăslirii pomilor, nu mai în grabă nici mai târziu. Nu altol surcei fel și fel, ci te mărginește la câte 1 sau 2 soiuri aveau prețioase, altoind d. p. mere pătule sau cutare soiuri foarte târziu, pere pargamute (Bergamot), prune mari și de soiuri ales și a. m. d. Altoește merii și perii cât mai aproape de pământ, ear' prunii, cireșii și vișinii în coroană pe crengi. Folosește la altoire numai pădureți tinere, sănătoși, netezi și înzestrați cu multe rădăcini ațoase, nu și pădureți îmbetrăniți în umbra copacilor. Desgroapă trandafirii, care peste eamnă fusese acoperiți.

Când cu săpatul în grădină, implântă hârlețul (arșeul) cât mai adânc și taie pământul în fășii subțirele. Nu da săpatul la oameni cu ruptul. Scormonește săpătura mai întâiu prin o greblă înzestrată cu dinți de fer îndoit mai rari și mai lungi ca de obicei, apoi o netezește prin o greblă de lemn.

În vie și la câmp. Decât mlădițe roditoare (coarde, lăstare) multe și struguri foarte slăbuți, mai bine deantorsele. Leagă coardele netăiate cât mai aproape de pământ, unde domnește căldură și lumină mai multă decât înspre vârful parului.

Risipe gunoiul cărat fără amănare, apoi intrupează-l numai decât pământului, prin o arătură puțin adâncă; căci nimic mai rău decât a lăsa gunoiul în grămejoare cu săptămânile și lunile. Destupă și curăță brezdele menite pentru scurgerea apei din holde. La făcutul găurilor pentru sade de salcă sau de răchită ia în ajutor un lăstar ascuțit; căci implântate fiind în silă, prin apăsare, lucru firesc, sadele se despoaie de coaje și astfel nu isbutesc. Apără locurile supăcioase prin acați, care se prind ușor și fac rădăcini din seamă afară puternice.

Ce poți isprăvi azi, nu lăsa pe mâne!

Reuniunea agricolă română din Sibiu.

II.

A se „pune în nemijlocită atingere cu economii țerani“ prin ținerea de numeroase «Intruniri (adunări) agricole» în fiecare comună, așadar' în fața locului, — eată lucrarea de căpetenie și cea mai rodnică a „Reuniunii agricole române“. Vrednic de amintire deosebită este să îndegetăm ceva mai pe larg mersul și isprăvile acestor intruniri.

Frunțașii cutărei comune se înțeleg mai întâiu între sine și invită comitetul

la fața locului; une-ori se imbie comitetul însuși.

Membrii comitetului descalecă la soroc în comună, mai totdeauna Dumineca ori sârbătoarea. În preajma școalei sau a sfintei biserici, unde se ține Întrunirea, numai ce vezi întreg satul adunat cu mic cu mare, toți îmbrăcați sârbătorește: bărbați și femei, juni, fete și copii. Cărturarii și frunțașii din satele învecinate aleargă și ei în număr adese foarte mare, ademeniți de binefacerea ce răspândește sdravăna Reuniune agricolă. Sf. biserică sau odaia adese foarte mare a școalei rare-ori încapă lumea întrunită. Căci vestea Întrunirilor agricole a mers și merge cu repejune.

Până a nu începe vorba, cei mai mulți petrec în vedit neastempăr de ceea-ce are să urmeze. Presidentul deschide Întrunirea. Tăcere adâncă. Nu trece însă mult și numai ce vezi fețele mulțimei înșenânându-se din ce în ce. Nici n'a apucat presidentul să isprăvească ce are de spus și toți cei de față par a fi cuprinși de însuflețire. Adese se ridică un alt domn din comitet și cuvintează și el asupra cutărui lucru economic. Însuflețirea crește. Căci lucru de necrezut: domnii din oraș au venit de „astă-dată“ nu ca de obicei să-i imbie cu vorba eac'așa, nici să le ceară bani sau chiar să le vândă perina de sub cap și vițelul din grajd. Da, în curând se încredințează că, necum să umble cineva cu gândul a-i năpăstuși, dimpotrivă, „domnii ăștia“ au venit să-i lumineze aveau, să le vină în ajutor și, lucru cam puțin obișnuit la noi, ei, domnii glăsuiesc întocmai ca poporul și se pricep în ale economiei ca și când ar fi trăind la coarnele plugului. Toți ascultă și se minunează de ceea-ce aud. La început sficioși și bănuind te miri ce pacoste, cum e firea țeranilor, numai ce se trezesc că „domnii“ sfințesc imbiând cu de-a-sila pe plugari să vorbească ei înșiși, să mărturisească rupt ales neajunsurile economice ce i-ar fi apăsând, să răstoarne, dacă pot, spusele domnilor, pe scurt, să ia parte la o sfătuire frățescă asupra cutărui lucru. Earăși tăcere adâncă. Apoi se ridică cutare bătrân frunțaș și spune în cuvinte alese și bine măsurate ce are la inimă. Ghiața e spartă. Acum se scoală pe rînd alți plugari bătrâni și fiecare spune verde ce are de zis; căci presidentul nu îngăduie nimăru să întoarcă vorba îndeșert a celor-ce altcum ar fi glăsuț. Într'aceea plugarii mai tineri, în neastempărul de a folosi privilegiul binevenit, se ridică și ei și nu arare-ori încep să vorbească doi, trei sau mai mulți deodată. Domnii zimbesc cu drag, buni bucuroși, că au isbutit să stărnească pofta de vorbit și viul interes al țeranilor. Presidentul zimbește și dînsul și tace o leacă mulcom, apoi se mestecă în vorbă. Căci ce să vezi: deși altcum vesel și îngăduitor, presidentul are năravul a nu încuviința să

vorbească decât pe rînd, unul după altul. Când și când oamenii se aprind și apoi ține-te la vorbe și întimpinări apăsate, la glume nimerite troanc, la pățanii și întimplări povestite cu o vioiciune și dibăcie adese uimitoare.

Subscrișul am luat parte la toate Întrunirile amintite, am altoit și sêmănat grăunțe cu țeranii împreună, am grăpat cu ei și am ținut de coarnele plugului pe întrecute, am stat cu dînsii de vorbă și i-am ascultat ciasuri întregi și mărturiseșc, că nu arare-ori am rămas înduioșat și de ce să nu spun: în două rînduri m'au podidit lacrămile vîzînd, cât de îmbelșugată este cumînția înăscută țeranimii noastre, cât de cuviincios, cumpăt și adese gingaș se poartă, ce minunat știe să potrivească vorba și cât de învăpăiată este setea de a se lumina și a primi poveștele bune ce-i-se dau. Este în adevăr o privilește, care desfată ochiul și înviorăște inima, să vezi întruniți sute de țerani români în haine sârbătorești, vînjoși și de obicei chipeshi, sprinteni la umbrel și ageri la vorbă, grăind în pilde înțelepte de meseria și păsurile lor, întimpinând cu drag unul altuia și rămînînd apoi în așteptarea celor-ce au să urmeze. Întimpinările unora par a resfrînge cu totul spusele domnului, care s'a nimerit să „născocască“ te miri ce lucru nou. Ei, dar' domnul se pricepe și el în ale economiei, se pricepe chiar bine și, meșter de vorbă, cum sînt domnii mai toți, în cele din urmă țeranii se dau plainici și încetează a mai stăruși în păreri și bănușeala de mai înainte. De unde nu, se scoală un alt domn și răspunde.

Cutare lucru odată lămurit, presidentul curmă vorba, apoi face trecerea la un alt lucru și vorbirile încep din nou, dăinuind adese câte trei și mai multe ciasuri. Însuflețirea crește treptat și une-ori presidentul trebuie să făgăduiască sârbătorește, că în curând se va pune la cale o nouă Întrunire în comună; altcum mai că n'ar fi chip să înădușească vorbele și asigurarile ferbinți de iubire și mulțămită.

În cursul celor patru ani, amintiți mai sus, s'au vorbit la Întruniri despre lucruri și pășuri economice fel și fel. Pe temeul sfătuirii ce premerge între comitetul Reuniunii și frunțașii satului, în privire mai de aproape se iau firește îmbunătățirile economice mai mari, de care ar fi pătimind comuna, unde are să se țină adunarea. Dintre lucrurile, care au privilegiat sfătuirii și cercării din greu, amintim în fuga condeiului: prăsirea și ținerea vitelor, îngrijirile laptelui și gățirea brânzei, îmbunătățirea fînațelor și făcutul nutrețului, cultura trifoiului, luțernei și a napilor (sfeclelor), pomăritul, vieritul, tovărășile agricole și cassele de păstrare sătești și așa m. d. Acî e locul să adaugem, că sătenii volnici sînt să aleagă înșiși despre ce să se grăiască.

Din vorbă în vorbă numai ce vezi destăinuindu-se păsuri locale, scăderi și rane învechite, care se descoasă pe față și nu arare-ori se tămăduesc în frățescă conglăsuire. Eată un puternic mijloc de a lecuî neînțelegeri păgubitoare și neajunsuri economice fel și fel!

De altcum, lucrarea Întrunirilor nu se termurește la sfături și îndemnuri prin graiu viu; dimpotrivă, comitetul Reuniunii adese-ori a pus la cale și a făcut *aevea* lucrări economice, arând cu plugul și scoțând mușchiul cu grapa de fenaț, sēmănând grâu cu mașina, pregătind caș din lapte și sade din viță de viie, altoind și sădind pomi ș. c. l. Și de sine înțeles: aceste și alte asemenea lucrări s'au sēvirșit de fața poporului adunat și cu el împreună, așa că fiecare s'a putut încredința, cum și ce.

Un mare și dăinuitor folos este, că prin mijlocirea Întrunirilor agricole se stîrnește în țerani pofta de a se sfătui mai târziu earăși și earăși, tată cu fiu, moș cu nepot, frați cu veri și toți împreună. Unii rămân nedumeriți, alții se adîncesc în bănueli și „deocamdată“ nu se încumētă a părăsi vechile obiceiuri economice, ear' cei mai sprinteni își iau inima în dinți și cearcă, doară doară vor isbuti. Eată cel dintăiu pas spre îndreptate! Unul s'apucă și d. p. seamănă trifoiul, altul napii ce 'i-a primit dela Reuniune de geaba, un al treilea cumpără o vițea de soiu ales, un plug bun sau o grapă de mușchiu. Trifoiul și napii isbutesc, de asemenea vițeaua și plugul și grapa. Pe scurt, îmbunătățirile economice, mulțumită Întrunirilor, se furișează în sate pe nesimțite. Nu trece mult și oamenii încep pe întrecute să prășească trifoiu și napi, să cumpere tauri comunali de soiu ales, pluguri mai bune ș. c. l. Îți crește inima când auzi și vezi, că în comune unde înainte cu abia cinci ani nu se sēmăna nici măcar un grăunte de napi sau de trifoiu, astăzi se seamănă zeci și sute de chilograme. Eată una de netăgăduitele binefaceri datorite mai ales Întrunirilor agricole din comitatul Sibiului.

Cărturarii și fruntașii din celelalte comitate locuite de Români, n'au decât să voească și nimic nu-i împedecă de a urma întocmai. În adevăr, n'au decât să înființeze reuniuni economice și vor isbuti peste așteptare.

Rămâne să adaugem, că în cei patru ani dintăiu, comitetul Reuniunii noastre a pus la cale 10 Întruniri agricole, în comunele: *Seliște, Avrig, Apoldul-de-jos, Nocrich, Rășinari, Gura-riului, Poplaca, Sadu, Bungard, Săcădate*.

Afară de cele 10 „Întruniri agricole“ s'au ținut 4 „Adunări generale“ în comunele *Sibiui, Seliște, Sebeșul-săseș* și *Boița* cum și 2 „Expoziții de vite“ în comunele *Rășinari* și *Tilișca*. Adunările și Expozițiile au privilegiat și ele consfătuirii și cercări economice asemenea Întrunirilor.

Socotind deci toate împreună, avem cuvânt să zicem astfel: În cei dintăiu patru ani, Reuniunea a ținut în mai tot atâtea comune 16 adunări economice, întrunind sute și mii de economi și punând temelia unui început rodnic și priincios țerănimii noastre.

D Comșa.

Chibsuiri economice.

(Urmare și sfișit din nr. 9.)

Legislațiunea deosebitelor popoare, adecă corpurile legiuitoare, cum sînt diele țerilor, vēmend urmările păgubicioase ale luxului, s'au încercat să-l înădușească prin legi. Așa s'au adus legi, prin care s'au hotărit, că ce vestminte se poarte plugarul, meseriașul, fiecare clasă de oameni. Însă aceste legi nu 'și-au ajuns scopul dorit, au rămas numai pe hărtie. Căci poliția poate controla câte bucate 'mi-se fac pe holdă, câte-mi macină moara, dar' nu poate să străbată în toate unghiurile casei mele închise, unde eu îmi fac desmierdările mele luxurioase. Pe lîngă aceasta mai au o parte rea legile de lux, anume, că adese-ori ele fac mai curios obiectul cel oprit, și omul cu atât mai virtos aleargă după el, ca și după pomul cel oprit. Așa s'a dovedit de nefolositoare opreliștele zadarnice polițiale la prima răspândire a unor delicatose între popor, bună-oară așa s'a încercat oprirea răspândirii vinarsului în veacul al XVI-lea, al tăbacului în veacul al XVII-lea și al cafei în veacul al XVIII-lea, care toți trei articolii la început se folosiau de medicină. Papa din Roma la anul 1624 afurisește pe cei-ce vin cu tăbac în biserică; — legile turcești la anul 1610 dispun, să se tragă pipa prin nasul fumătorului; în Rusia la anul 1634 fumatul e pedepsit cu moarte; în Svițera încă era oprit fumatul în veacul al XVII-lea; la an. 1633 în Turcia se oprește cafa sub pedeapsă de moarte; în Basel și Hanovera, în veacul al XIX-lea cafa se vindea în apotecă numai ca medicină. Și cu toate acestea astăzi știți cum stăm cu cafa, cu tăbacul și cu rachiul.

După-ce apoi statele s'au convins, că opreliștea luxului prin legi nu duce la scop, întoarseră foiața pe partea cea mai simțitoare a poporului, pe partea dărilor. Au introdus adecă dări mari pe lux. În chipul acesta au voit să împreune scopul cel moral cu cel material. Cu aceste dări însă, încă n'a dus-o mai departe. Nu s'a putut opri luxul. Bună-oară guvernul irlandez a voit să sugrume patima beției prin dări mari. Dacă se afla un lucrător într'o pālincărie nepermisă, era judecat la transportare de șapte ani, și apoi deasupra și comuna mai trebuia să plătească gloabe mari pentru el. Și ce a fost rezultatul? Bețivii tot bețivi au rămas, și guvernul s'a ales c'o grămadă de părăuală între clipașii sei și între bețivi, și c'o grămadă de osândiri.

Cuprinzēnd toate laolaltă, putem zice, că prin legi se poate încâtva modera răspândirea luxului, însă stîrpi nu, fie acele legi ori-cât de aspre. Mai mult se poate ajunge prin exemplul celor-ce stau în fruntea poporului. Astfel aflăm, că în Roma a încetat încâtva luxul sub Vespasian, care însuși scoase luxul din curtea sa, și nu-l suferia nici la curtenii sei.

Un popor, care înflorește pe temelii sănētoase, nici n'are lipsă de obezile legilor opritoare, deoarece-ce mulți articli de lux, bună-oară cum sînt beuturile spirtuoase, provin numai din lipsa culturii adevērate, și pier de sine îndată-ce un popor este introdus într'o nouă formă de viață; înțeleg, dacă 'i-s'a dat o creștere morală, care îi deschide porțile altor plăceri sufletești, care îi nobilitează și îi întărește puterea de viață. Creșterea este mai puternică decât toate legislațiunile lumii, pentru-că ea produce în om judecări reale și simțuri nobile, din care earăși nu pot isvorî decât fapte reale și nobile.

Ca să fim deplin înțelegi, vom vorbi în cifre. În Britania după-ce legile aduse contra luxului și beției au rămas zădărnice, poporul ajuns la mai bună conștiință prin o creștere mai conștiințioasă, ia însuși în mână sa stîrpirea rēului prin înființarea reuniunilor private de temperanță, adecă de moderațiune, care reuniuni obligă pe membrii sei a se reține dela lux și beție pe sine și pe alții. Și actele acelor reuniuni dovedesc, că cel puțin 50% dintre cei-ce au intrat în acele reuniuni de bunăvoe, rămân credincioși votului făcut, și nu mai beau. Sub influența acestor reuniuni de temperanță, dela anul 1838 până la anul 1842, va să zică în decurs de 4 ani, a scăzut consumul rachiului dela 13 mil. 296 de mii de galloane la 5 mil. 290 de mii galloane. Accisul de rachiul a scăzut cu 750.000 funți sterlingi; să nu creadă cineva, că prin acestea s'ar fi micșorat venitele statului, ci în loc de 750.000 sterlingi accis, statul a încassat din alte venite cu 91.000 funți sterlingi mai mult, ce va să zică, că în mēsură în care au părăsit oamenii beția, în aceeași mēsură 'și-au căștigat averi, și în acea mēsură sau îmbogățit ei și țeara lor.

Marele nostru arhieru Șaguna cu o prevedere profetică a vēmend în viitorul bisericii sale; de aceea a întemeiat corporațiunile bisericesti constituționale, începēnd dela parochie până la metropolie, ca tot atăția stîlpi și întărire a adevērului. În §. 23 p. 13 din „Stat. org.“ legiuește, că comitetul parochial are datorința „a nisul pentru religiositatea și moralitatea membrilor parochiali, precum și pentru desrădēcinaarea datinelor stângace și desfrēnări, prin mijloace morale și pedepse mai mici bisericesti, și a cere ajutorul presbiterului, ear' la cas de necesitate al episcopului spre restaurarea religiosității și a moralității. Este timpul,

ca comitetele noastre parohiale mână în mână cu preoțimea și învățătorimea să iee în mână soarta poporului nostru și să pună în lucrare mijloacele morale prescrise în „Stat. org.“, care sînt exemplul viu al vieții lor în prima linie, și prin această înfrîntă a exemplelor împreunate cu învățăturile practice să învețe poporul cum să-și utilizeze adecă chivernisească avutul seu material și moral și așa să întemeieze acea vieață creștinească și românească, care am moștenit-o prin așezămintele Marelui arhieru, ca să nu rămână soarta poporului la grația legilor străine.

R. c.

Ceara și rășina de altoit.

Pentru-ce se ung ranele cu ceară de altoit peste tot? Răspuns: pentru de a împedea răbaterea aerului și apei la ranele ce se fac mai ales când cu altoirea. Căci bine se ne însemnăm: putrezirea și încuibarea boalelor nu poate ave loc decât acolo, unde aerul și apa pot să răsbata. Oprind aerul și apa cu desevîrșire, putrezirea este cu neputință. Prin urmare, ranele nu se pot aevea scuti decât unse fiind cu o materie, care să împedecă intrarea aerului și apei. Teranii nostri întrebuințează la altoire bălegar de vită sau lut cleios. Dar' rēu fac; căci lutul și balega în curēnd creapă și pică jos și astfel nu sînt în stare să scutească ranele împotriva aerului, apei, vântului și arșiței soarelui. Lutul mai are și scāderea, că ține umezeală. Ceara crudă din faguri deasemenea nu se potrivește, una fiindcă creapă și une-ori se topește, alta fiindcă o mănâncă albinele și se unge foarte cu anevoie.

Mult mai potrivită este *ceara de altoit*, înadins făcută spre acest scop. Ea se pregătește topind cu încetul într'un vas de lut 2 părți rășină, 1 parte ceară și 1 parte terpenină în amestec cu o mică porție de sēu sau unsoare. Fie că se pregătește cum s'a arētat, fie într'alt chip, ceara de altoi are scāderea, că nu răsbate prin crepături și rane înguste, că e cam scumpă și o cară albinele, că se unge cu anevoie și trebuie încălzită de multe-ori; altcum se învîrtoașe.

Aceste scāderi au îndemnat pe oamenii învățați să găsească o materie de altoit, care să întrunească toate cerințele dorite. După numeroase cercări au isbutit să afle așa numita *rășina fluidă* (curgēcioasă) de altoit. Ea se pregătește topind cu încetul rășina într'un vas de lut pe cărbuni aprinși sau și mai bine într'un alt vas cu apă ferbinte. După-ce s'a topit îndeplin, rășina se amestecă cu o porție de spirit curat și încălzit. La 10 părți de rășină ajunge 1—2 părți de spirit. Mulți îndatinează a topi rășina în amestec cu câte o mică porție de terpenină sau de unsoare, cenușe ș. c. l. Spiritul să fie cât mai tare și curat. În lipsa de rășină albă, care se vinde în bolte (prăvălii), ne putem ajuta și cu rășină obicnuită (neagră).

În rășina topită, spiritul se toarnă puțin câte puțin și se amestecă împreună cu un bătigaș, alcătuiind astfel un cir subțirel asemenea mierii proaspete.

Rășina de altoit pregătita astfel întrunește toate cerințele dorite. Este adecă foarte ieftină, spornică și nu se înmoaie la soare, dimpotrivă se învîrtoașe. Ea nu creapă și nu îngădue aerului și apei intrare la rane nici nu o mănâncă albinele. Ea răsbate ușor prin crepături și înlesnește astfel tāmānduirea ranelor. În deosebire de ceara de altoit, ea se întrebuințează în stare rece; căci rēcindu-se nu se învîrtoașe. În borcane de sticlă sau vase de bleu (blech, tinichea), bine astupate, ea se poate păstra ani întregi, în stare curgēcioasă și proaspētă. Rășina de altoit se unge pe rane cu o limbă netedă de lemn. Aceia care nu vor a pregăti înșiși asemenea rășină, o pot cumpăra dela neguțătorii cei mari de sēmēnță, prin mijlocirea unui grădinar sau a „Reuniunii agricole“ de aici.

Ajutor grabnic la ochi.

Un grăunte de nēsip, o musculiță, un pēr sau altă gunoaie ce ar fi intrat în ochiu, ar trebui să se scoată încetinel cu ajutorul unui vîrf de hārtie curată. Dacă ochiul rămāne umflat și durerea nu încetează, atunci se va scāldea de multe-ori cu lapte căldut, apoi cu apă limpede.

Une-ori se întēmplă de intră var în ochiu, d. p. la căratul sau când cu stîngerea varului, cu privilegiul ziditului sau a trecerii pe lūngă clādiri în lucrare. Întrānd în porții mārīșoare, varul și îndeosebi varul nestîns cășunează dureri de nesuferit și chiar perderea vederii. Cea mai nimerită purcedere este să scālđăm ochiul într'o baie alcătuită din 3 părți de apă și 1 parte de oțet limpede. Scālđatul se face în vreme de un pătrar de oară. Urmează scālđatul cu imbelșugare în apă călduță. În sfirșit se toarnă în ochiu 2 sau 3 picături de unt-de-lemn curat, apoi se leagă cu o fāșie împăturată de in.

Dacă intră în ochiu o bucățică de fer, aramă sau de alt metal și nu o putem scoate, firește nu rămāne decât să chemăm în ajutor un doctor.

Până a nu începe lecuirea, ochiul trebuie ținut în nemișcare. Frecările cu mână sporesc durerea și umflarea ochiului de pricină.

Cuiburi pentru gāște.

Economii nostri, care se îndeletnicesc cu prāsirea gāștelor, adese-ori se vaieră și cu tot dreptul, că multe și chiar foarte multe din ouēle încredințate cloștelor (clocelor) ar fi rēmas neclocite sau sterpe, că gāsca cutare nu ar fi bună de prāsilă, că s'ar fi ales cu pui din seamă afara puținii, până și numai cu 2—3. Și nici că s'ar putē altcum: ei pun vina când în cărca ouēlor, când în a gāștelor

de prāsilă, când în a „norocului slab“. Ca să auzi pe cineva învinuindu-se pe sine însuși, rar se pomenește. Într'atāta au dreptate, că nu greșesc cu voea, ci mai ales din nepricepere. Și eată cum: sau că lasă cloșca (clocă) în mână sorții să clocească eac'asa unde se nimerește, sau s'apucă și ingrāmădește paie multe-multe drept cuib moale și călduros. Dar' tocmai multele paie sînt care mijlocesc abaterea și imprăștierea căldurii atāt de trebuitoare ouēlor. Urmarea este, că ouēle n'au cum se desvolta îndeplin și trec astfel în putrezire. Rēmāne deci să pregătim cuibul undeva la căldură, d. p. într'un grajd căld aproape de pāmēnt. Drept cuib poate slugi un așternut cufundos de pleavă de ovēs sau și de paie moi, în grosime de trei degete cel mult. Așternutul se va apăsa bārbațește înspre pāmēnt, nu cumva cuibul să pătinească de rēcicare. În timpul unui adăpost făcut înadins în cutare unghiu al grajdului, luām în ajutor o corfă sau o lădiță largă umplută pe jumătate cu cenușe încātva jilāvită. Aceasta se îndeasă bine în forma unui cuib lātăreț și se căpтуșește cu pleavă curată de ovēs. Acum se așează ouēle proaspete și îndeplin desvoltate.

Urmați astfel și clocirile vor isbuti peste așteptare!

Durmitul cu ferestrele deschise.

Obosiți fiind de munca zilei și aerul locuinței închis și căld, adese se întēmplă că nu putem dormi, cel puțin în tignă nu. Pentru oameni altcum sănētoși leacul cel mai nimerit este să doarmă cu ferestrele măcar încātva deschise. Căci aerul recoros și proaspēt al nopții prieste somnului și ajută sănētății. Este însă neapērat să îngrijim, nu cumva să se vină patul în preajma curențului. Astfel numim vēntul primejdios, care se naște între ferestrele ce ar fi stānd față în față. De altcum ajunge să ținem ferestrele deschise cam de 2 degete. Prin numeroase cercări s'a adevērit, că oamenii nu tocmai puținii, care îndatinează a dormi cu ferestrele întotdeauna deschise pătinesc de guturāiu și de rēcicală mai puțin decât cei care osāndiți se cred a dormi cu ferestrele închise.

Știri economice.

Comitetul central al „Reuniunii agricole române“ de aici a ținut Vineri în 2 l. c. o ședință. Precum asupra ședințelor și întrunirilor agricole așa și asupra mersului acestei Reuniuni peste tot, „Foaia Poporului“ este oare-cum înadins menită să împărtașească știrile de lipsă, pe seama membrilor Reuniunii întocmai ca și pe seama altor economi, atāt de numeroși, care o cetesc.

În ședința amintită mai sus, comitetul a luat între altele hotărēirea de a ține a treia zi de Sf. Paști o „Întrunire agricolă“ în comuna Racovița. — Vrednică de amintire deosebită este punerea la cale a „Exposiției de vite“ ce se va ține de astă-dată în comuna

Pianul-românesc, ai cărei frunțași cu însuflețire s'au înbiat a lucra din răpuzeri pentru-ca Expoziția să isbutească. Ziua expoziției se va statori în frățescă înțelegere cu frunțașii comunelor învecinate. Statorirea, așa nădăjdum, va urma încurând. — Din ajutorul de 70 fl. încuviințați de comitat, comitetul Reuniunii a hotărât a dărui sēmînță de trifoiu și de napi (sfeclă) de nutreț cum și surcei de altoit pe seama celor cuprinși în lista care se va publica în „*Tribuna*”. În cei doi ani premergători, comitetul a fost dăruiat altoi bine croiți și de soiul ales pe seama membrilor din Seliște și Gurarului. Săditul altoilor prin un trimis al comitetului a privilegiat, lucru firesc, cercări și consfătuiri fel și fel, la fața locului. De astădată s'a hotărât de a se împărțesi cu câte un pom membrii din comuna *Tilișca*. Săditul va urma Sămbătă la 13 I. c. prin trimisul comitetului D. Comșa. — Lămuririle ministrului reg. ung. de agricultură, privitoare la boala cartofilor și tuberculoza vitelor, s'a hotărât a se tipări în prescurtare în „*Foaia Poporului*”.

Cărți folositoare. O frumoasă hotărîre a luat administrația moșilor regești din România: aceea de a înființa o bibliotecă populară pentru propășirea meseriilor ce se practică pe moșile coroanei. Cea dintăiu carte poartă numele: „*Confecționarea*” (pregătirea) *pălărilor de paie cu mâna liberă și cu mașina*” de Dimitrie Popescu, învățătorul școlii de pe moșia coroanei Segarcea. Cartea e înzestrată cu numeroase figuri. Această hotărîre este datorită domnului Ioan Calinderu, neobositul administrator general al moșilor amintite. Hotărîrea este vrednică de toată lauda.

Contra păduchilor de oi și de capre. Topiți la un loc, camforă, floare de pucioasă și ceară; ungeți cu acest amestec animalele de trei patru-ori, și apoi spălați-le cu apă curată.

Avis. Cu 10 Martie a. c. s'a sfârșit sorocul, până la care membrii „*Reuniunii agricole române*” din Sibiu ar fi trebuit să înștiințeze pe comitetul Reuniunii despre că ar voi să li-se dăruiească sēmînță de trifoiu și napi de nutreț cum și surcei nobili de altoit. Se vor fi aflând, nu ne îndoim, între cetitorii „*Foii Poporului*” destui inși, care bucuroși ar cumpăra de acum încolo sēmînță curată de trifoiu și de napi de nutreț. Sfatul nostru este să se adreseze în scris la comitetul Reuniunii amintite cu rugarea de a mijloci cumpărarea. Aceasta să se întempe cât mai în grabă; altcum va fi prea târziu.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 11. De unde s'ar pute procura cepi de viță americană sau vițe americane tinere deja altoite cu soiuri bune de pe aici și în sfârșit pădureți de măr și păr în vîrstă de 5—6 ani, câte 1000 din fiecare soi.

Avrig.

I. Maxim.

Răspuns. Prăsirea din cepi (sade) este anevoioasă și puțin îndatinată. Mult mai spornică și potrivită este prăsirea din sēmînță care, ce e drept, nu se capătă decât unde și unde, la neguțatori mari. Vițele americane altoite s'au strîns de pretutindenea, așa că nu vei avea de unde cumpăra. Ținem, că mai bine ar fi să cumperi vițe americane de un an dela școala economică comitatensă de aici, ear' încât pentru sēmînță, cearcă la L. Reschner în Sibiu, care însuși nu are sēmînță de felul amintit, însă cunoaște izvoarele. Pădureți ieftini în ori-ce

număr se află la școala pomenită. Te sfătuim însă să nu cumperi pădureți mai bătrâni de 3 ani cel mult. De altcum te invităm să cetești înștiințarea de ma jos cum și „*Prăsirea pomilor*” de D. Comșa, drept orientare mai de aproape în ale cumpărării și vîrstei pădureților.

Întrebarea 12. Dela cine sau prin cine aș pute cumpăra sēmînță de trifoiu aleasă și liberă de rocoină, despre care în cărticica „*Trifoiul*” se zice, că înșiși neguțatorii o ar fi amestecând cu sēmînța de trifoiu.

Ribița I. Baia-de-Criș.

N. H., econom.

Răspuns. Neguțatorii nu amestecă rocoina (toroțetul, mătasa) în adins, ci ea se trage din trifoiul, care a slujit la prăsirea sēmînței. L. Reschner de aici și toți neguțatorii mai mari curăță rocoina cu ajutorul unei mașini, dar' firește că nu isbutesc așa ca să nu rămână chiar nimic în sēmînță. Sēmînță grea și curățită se poate cumpăra prin „*Reuniunea agricolă română*” din Sibiu. Adresează-te în scris fără amînare; altcum e prea târziu. Înștiințarea ce urmează te va lămuri și în privirea prețului.

Întrebarea 13. Se pot căpeta altoi prin sau dela „*Reuniunea agricolă română*” din comitatul Sibiului? Dacă da, cu ce preț și la cine să mă adresez?

Hațeg.

N. Teodosiu jun.

Răspuns. Reuniunea însăși nu vinde altoi deocamdată. De altcum vei afla răspunsul dorit cetind înștiințarea ce urmează.

Întrebarea 14. Am o grădină de pomi în fața soarelui. Pămîntul e stîncos, afară de pătura mai deasupra. Peste iarnă am lăsat de au dormit oile într'însa. S'a îngrășat astfel bine și acum o am săpat. Vă rog deci a-mi recomanda o sēmînță de iarbă, care să nu vatem pomii și să rabde la căldură.

Vale.

I. Iosof, preot.

Răspuns. Nu ți-am răspuns prin scrisoare, una fiind prea ocupat, alta și mai ales fiindcă nu strică să știe și alții, cum și ce. Îngăduie deci să-ți răspund în „*Foia Poporului*”. Cel mai ieftin și îndemânatic mijloc este negreșit să sameni floare de fîn curată și de obârșie din ierburi frumoase și crescute în fața soarelui. Neapărat este să sameni floare multă și să o acoperi prin o pătură de pămînt cât mai subțirică; altcum nu răsare cum s'ar cuveni. De voești însă o pajiște îndeplin curată și nu te uii la cheltueală, atunci cumpăra vre-o 3 soiuri de sēmînță bună de iarbă, d. p. iarbă franceză, iarba oii și iarbă italiană și o seamănă în amestec cu trifoiu alb.

De unde să cumpărăm sēmînțe, altoi, pădureți, acăț și c. l.? Foarte mulți dintre abonații și cetitorii „*Foii Poporului*” ne-au întrebat și mereu ne întrebă: unde și dela cine ar pute cumpăra, unul sēmînță curată de trifoiu sau de lufernă, altul vițe americane sau altoi ieftini și bine croiți, al treilea rêsînă de altoit sau pomișori pădureți, acăț, cartofi ș. c. l.?

În scopul de a împlini atâtor dorințe, ne-am crezut îndemnați a cerceta mai de aproape, care din lucrurile amintite unde și cu ce preț se vînd. Pe lîngă că am știricit prețurile de aiea, am mers înșine și la fața locului spre a ne încredința aiea, dacă și încât pomii și sēmînțele puse în vînzare întrunesc cerințele dorite.

Între alte am cercetat zilele acestea moșia școlii economice de aici, unde se vinde cu prețuri foarte ieftine marfă în adevăr bună și anume: meri pătuli, nuci, frăgari, vițe americane, acăț și răchită de împletit în cățăimi ori-cât de mari, ear' ciresi, pruni, cocoși

și ouă de soiul ales în număr mărginit. Într'aceea am știricit un alt izvor de cumpărat. Este grădina domnului senator orășenesc I. Drotleff de aici, care a pus în vînzare 600 meri puternici, soiuri alese, cum și vre-o 250 bucăți peri, pruni, caiși și perseci. Acești pomi se pot cumpăra sau de-adreptul sau prin mijlocirea școlii economice amintite, unde se va așeza o parte din ei. Purcederea cea mai nimerită ar fi negreșit să mergă doritorii la fața locului și să iee înșiși în primire pomii cumpărați. Acei cari nu pot face aceasta vor trebui firește să însărcineze pe cutare prieten de aici sau și mai bine să se adreseze în scris. Pe lîngă trimiterea sumei cuvenite, școala amintită se îngrijește însăși de împachetare și trimiterea prin postă sau pe drumul de fer. Scrisorile să se adreseze domnului I. Schuster, director al școlii economice comitatense în Sibiu, Tîrgul-Vitelor. Marfa prasită la moșia școlii des amintite se vinde cu prețurile ce urmează și anume:

	1 buc.	100 buc.
Meri pătuli, de trei ani	30 cr. fl.	—.—
Ciresi, soiul ales, de 2—3 ani	30 ”	—.—
Pruni tomnatici, după mărime	15, 20 ”	—.—
Nuci tineri	10 ”	—.—
Frăgari, de 1 an	— ”	—50
Pădureți de măr și păr, de 2 ani	— ”	1.—
Vițe americane, de 1 an, 12 felurite soiuri	— ”	2.—
Acăț mărunți	— ”	—80
” mari	— ”	2.—
Cocoși de prăsila, soiul Langshan de 1 chilogr	80 ”	—.—
Ouă de prăsila, soiul Langshan	15 ”	—.—

La cerere, școala economică pregătește și vinde și rêsînă de altoit, 1 chilogram cu 80—90 cr., firește pe seama acelora care cumpăra un număr oare-care de pomi. Dl Schuster a făgăduit, că va da sădișoare de răchită, soiuri alese, pe lîngă înapoierea speselor de tăiat și împachetat.

Pomii din grădina domnului I. Drotleff de asemenea se pot cumpăra prin școala des amintită și anume:

	1 buc.
Meri pătuli și alte soiuri, puternici, cu	25—35 cr.
Peri, pruni, caiși și perseci cu	30—45 cr.

Soiuri alese și curate de cartofi (crumpene, picioici, baraboi) se capătă la dl I. Schullerus, paroch evangelic în *Altina*, lîngă Nocrich (Ardeal). Cu ce prețuri, nu am putut știrici.

Dintre numeroșii neguțatori de sēmînțe vom aminti în treacăt pe aceia care pun în vînzare și marfă aiea curată și grea. Și unii și alții cer prețuri felurite, potrivit cu bună-tatea și vîrsta sēmînțelor. Și fiindcă sēmînțele proaste și ieftine nu sînt de nici o treabă, în privire vom avea numai sēmînțele foarte bune, deși altcum scumpe.

L. Reschner, neguțator de sēmînțe în Sibiu, strada Pintenului nr. 4, vinde și anume: Sēmînță de napi de nutreț cu . . . . . 52—70 cr.
” ” lufernă franceză ” . . . . . 92 ”
” ” trifoiu roșu ” . . . . . 83 ”
Legături de altoit, numite rafia, foarte spornice și bune . . . . . 90 ”

Rêsînă fluidă de altoit, 1 cutie de 250 grame 50 cr., ear' 1 cutie de 125 gr. cu 25 cr. Pentru împachetare se vine 1—1½ cr., de chilogram, ear' porto postal 30 cr. pentru un pachet de 5 chilogramme și depărtare de peste 75 kilometri.

Sēmînțe bune se mai află la W. Mühle în *Timișoara*, Graf *Atten's Gutsverwaltung* în *Graz*, *Swoboda's Nachfolger* și *Ign. Mayer* în *Viena*, *E. Mauthner* în *Budapesta* ș. c. l.

Cine voește deslușiri amănunțite, n'are decât să ceară în scris cataloagele de prețuri și neguțatorii bucuroși le trimit fără amînare și degiaba.

Rămâne să adaugem, că cea mai nimerită cale este cumpărarea în tovarășie, mai ales fiind vorba de altoi, pădureți ș. c. l.

Posta redacției.

Dlul I. P. în C. Primum bucuroși împărțesi economice de felul indicat, numai că împărțesirile să fie scurte, exacte și scrise într'o limbă aiea populară. Răspuns la cererea din urmă ași în „*Avisul*” publicat în nr. de față.

**„Reuniunea română de agricultură“
din comitatul Sibiiului.**

Distribuire de sămințe, de trifoiu, napi și luțernă, precum și de surcei nobili.

În ședința comitetului central, ținută astăzi, s'au distribuit între membrii reuniunii în mod gratuit 57 1/2 chlgr. sămințe de trifoiu, 21 1/2 chlgr. sămințe de napi de nutreț și 5 chlgr. sămințe napi de luțernă, și anume:

a) Sămințe de trifoiu:

Irimie Răduț, magistrul postal în Avrig; Demetriu Sêrbu, funcționar de bancă în Sibiiu; Aron Gogonea, învățător în Seliște; Nicolae Moldovan, paroch în Nocrich; Dionisie Aron, paroch în Gurariului; George Moldovan, comptabil la „Institutul tipografic“ în Sibiiu; Dumitru Chirca, învățător în Seliște; Dumitru Lăpădat, învățător în Seliște; Vasile Maxim, paroch în Avrig; Ioan Barbu, învățător în Sadu; Avram Acilenescu, notar în Gales; Ioan Lazar, învățător pensionat în Gales; Ioan Răchițan, învățător în Gales; Isidor Blaga, paroch în Lancrăm și Constantin Popoviciu, notar în Sadu. La toți câte 2 chlgr. Valeriu Popoviciu, paroch în Sibiel; Ioan Alexandru, paroch în Ilimbav; Aron Șerb, învățător în Poiana. La toți câte 3 chlgr. Ioan Maxim, proprietar în Avrig, 1/2 chlgr. Membrii din Tilișca, la mâna domnului Stefan Millea notar, 8 chilgr.

Mai departe s'au conferit câte 2 chlgr. membrilor Ioan Iridon, econom în Apoldul-superior; Simeon Ghibu, paroch în Pianul-român, Ioan Stoicuța, paroch în Săsciori. 3 chlgr. membrului Ioan Măcelariu, notar în Apoldul-inferior; 1 chlgr. membrului Ioan Moga, paroch în Rod; cu rugarea să binevoască a le împărți între economii care ar dori să samene trifoiu.

b) Sămințe de napi de nutreț:

Irimie Răduț, mag. post. în Avrig; Valeriu Popoviciu, paroch în Sibiel; Aron Gogonea, învățător în Seliște; Ioan Alexandru, paroch în Ilimbav; Nicolae Moldovan, paroch în Nocrich; Iosif Morariu, fost învățător în Nocrich; Ioan Bânda, paroch în Roșia-săscă; Ioan Maxim, proprietar în Avrig; Dr. Nicolae Maier, protopresbiter în Seliște. Membrii din Tilișca, la mâna domnului Stefan Millea, notar; Avram Acilenescu, notar; Ioan Lazar, învățător pens. și Ioan Răchițan, învățător, toți în Gales; Isidor Blaga, paroch în Lancrăm și Constantin Popoviciu, notar în Sadu. La toți câte un chlgr. Aron Șerb, învățător în Poiana, 2 chlgr. și Vasile Maxim, paroch în Avrig; 1/2 chlgr.

Apoi câte 1 chlgr. membrului Ioan Iridon, econom în Apoldul-superior; Simeon Ghibu, paroch în Pianul-român; 2 chlgr. membrului Ioan Moga, paroch în Rod; cu rugarea să binevoască a le împărți între economii care doresc a sămăna napi.

c) Sămână de luțernă:

Ludovic Pesamosca, proprietar în Orlat, 3 chlgr.; și membrilor din Tilișca, la mâna domnului S. Millea, notar, 2 chlgr.

d) Surcei nobili de meri și peri:

Ioan Popp Reteganul, învățător emeritat în Reteag, cu 50—50 mlădițe de meri și peri; Alexandru Vlad, învățător în Banpotoc; cu 20 mlădițe meri și peri; Toma Popoviciu, învățător în Boșorod cu 10—10 mlădițe de meri și peri. Surceii s'au expedit la adresa celor împărtașiți, care au să supoarte numai spesele de transport; mai departe cu un număr corespunzător de mlădițe de meri și peri: Nicolae Moldovan, paroch în Nocrich; grădina școlară din Seliște la mâna domnului învățător D. Chirca, grădina școlară din Avrig, la mâna domnului Ioan Maxim, proprietar; și George Moldovan, comptabil în Sibiiu.

Pachetele de sămințe, provăzute cu adresele împărtașiților se află depuse în magazinul de sămințe: L. R e s c h n e r din Sibiiu, Piața-mare, de unde se pot lua în primire pe lângă o simplă adeverire. Tot din acest magazin se pot lua în primire și surceii nobili.

Cei împărtașiți se reaceară a face la timpul seu comitetului reuniunii raport despre rezultatul recoltei.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ținută la 17 Martie n. 1893.

Eugen Brote,
președinte.

Victor Tordășianu,
secretar.

Tirgurile din săptămâna viitoare.

Duminică, 14 Martie: Frata.

Luni, 15 Martie: Bancfalva, Ciuc-Cosmaș, Chirpăr, Cetatea-de-Bală, Mociu, Cokalm, Uioara.

Marti, 16 Martie: Huedin, Belgrad.

Mercuri, 17 Martie: Kerell-Sct-Pál.

Joi, 18 Martie: Săsciori, Hașfalău, Zentelke, Tășnad.

Vineri, 19 Martie: Racoșul-de-jos, Dângheleag, Zam, Roșia, Câmpeni.

Sâmbătă, 20 Martie: Basna, Marcod, Ocna-Sibiiului, Petrișfalău, Băiuța, Sânta-Maria, Georgio-Sămmicléuș.

Pretul mărfurilor.

Piața din Sibiiu. Dela 9 Martie v. Grâu frumos 76 până 80 chilo fl. 4.80 până 5.40, grâu mestecat 70 până 74 chilo fl. 3.90 până 4.50, secară 70 până 74 chilo fl. 3.10 până 3.50, orz 62 până 66 chilo fl. 2.80 până 3.10, ovės 42 până 48 chilo fl. 1.80 până 2.15 cucuruz 70 până 74 chilo fl. 2.80 până 3.15, mălaiu 78 până 82 chilo fl. 3.50 până 4.—, cartofi 68 până 70 chilo fl. 1.40 până 1.60, sămână de cânepă 49 până 50 chilo fl. 5.50 până 6.—, mazăre 76 până 80 chilo fl. 4.— până 5.—, linte 78 până 82 chilo fl. 7.50 până 8.50, fasole 76 până 80 chilo fl. 3.50 până 4.—, de păsat grâu 100 chilo fl. 15.60 până 15.80, făină nr. 1 fl. 15.20, făină nr. 3 fl. 13.80, făină nr. 5 fl. 10.80 slănină 100 chilo fl. 52.— până 55.—, unsoare de porc fl. 58.— până 62, seu brut 100 chilo fl. 20.— până 22.—, seu de lumini fl. 33.— până fl. 34.—, lumini turnate de seu fl. 38.— până fl. 40.—, săpun fl. 20 până 30.—, fân 100 chilo fl. 1.30 până 1.60, cânepă fl. 32.— până 35.—, lemne de foc uscate m. cub. fl. 3.25 până 3.50, spirt p. 100 L. % 55 până 57 cr., carnea de vită chilo 46 cr. până 62, carnea de vițel 45 până 70 cr., carnea de porc 44 până 48 cr., carnea de berbec — până — cr., ouș 10 cu 16 până 20 cr.

Piața din Mediaș, 9 Martie n. Grâu frumos hectolitru fl. 5.— până fl. 5.50, grâu mestecat fl. 4.— până fl. 4.10, secară fl. 3.90 până fl. 3.50, cucuruz fl. 2.50 până fl. 2.80, ovės fl. 1.90 până fl. 2.— orz fl. — până —, sămână de cânepă fl. 5.— până fl. 5.50, sămână de in fl. — până fl. —, fasole fl. 3.25 până fl. 3.50, mazăre fl. 4.— până fl. 4.00, linte fl. — până fl. —, cartofi fl. 1.50 până fl. 2.— mălaiu fl. — până fl. —, seu brut 100 chilo fl. 20.— până fl. 22.—, luminări turnate de seu fl. 36.— până fl. 40, unsoare de porc fl. 60 până 60, slănină fl. 40.— până fl. 46, cânepa fl. 30.— până fl. 33.—, fân fl. 1.80 până fl. 2.—, săpun 100 buc. fl. 20 până fl. 30.—, spirt pro hectolitru fl. 55.— până fl. 57.—, carne de vită chilo 40 până 44 cr., carne de vițel 44 cr. până 48 cr., carne de porc cr. 44 până —, carnea de miel 20.—, ouș 6 cu 10 cr.

Tirgul de rimători în Steinbruch. În 9 Martie v.: s'au notat: ungurești bătrâni grei 49.— cr. până 50.— cr., de mijloc 49.— cr. până 50.— cr., ungurești grei tineri 53.— cr. până 54.— cr., de mijloc 52.1/2 cr. până 53.1/2 cr., ușori 50.— cr. până 52.— cr., marfă țerănească grea 49.— cr. până 51.— cr., de mijloc 49.— cr. până 51.— cr., ușoară 48.— cr. până 50.— cr., românești, grei — cr. până — cr., transito grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sêrbesci grei 49.— cr. până 50.1/2 cr., transito de mijloc 49.— cr. până 50.1/2 cr., transito ușori 48.— cr. până 49.— cr.

LOTERIE.

Tragerea din 17 Martie n.

Budapesta: 69 56 82 53 13

Tragerea din 22 Martie n.

Sibiiu: 84 43 30 66 4

Bursa de mărfuri din Budapesta

dela 9 Martie v. 1893.

Sămințe	Greutatea	Prețul socotit d. 100 chlgr.	
		dela	până
Grâu bănățenesc	75	7.30	7.40
Grâu dela Tisa	75	7.45	7.55
Grâu de Pesta	75	7.40	7.50
Grâu de Alba-regală	75	7.40	7.50
Grâu de Bácska	75	7.45	7.55
Grâu unguresc de nord	75	—	—
Secară	70—72	6.20	6.35
Orz de nutreț	60—62	4.90	5.20
Orz de vinars	62—64	5.35	5.80
Orz de bere	64—66	6.10	7.30
Ovės	39—41	5.65	5.95
Cucuruz bănățenesc	75	—	—
Cucuruz de alt soi	73	4.65	4.75
Meiu (mălaiu)	—	—	—
Hirișcă	—	4.40	4.50
Luțernă ungurească	—	43.—	53.—
Luțernă franceză	—	—	—
Luțernă roșie	—	61.—	70.—
Oleu de rapiță (rafinat)	—	82.—	82.50
Oleu de in	—	5.75	5.95
Unsoare de porc de Pesta	—	62.—	62.50
Unsoare de porc dela țeară	—	—	—
Slănină sventată	—	—	—
Slănină afumată	—	56.—	56.50
Seu	—	39.—	40.—
Prune	—	21.50	22.—
Miere brută	—	—	—
Miere galbină străcurată	—	35.—	36.—
Ceară de Rosenau	—	142.—	148.—
Spirt brut	—	13.50	13.75
Drojdite de spirt	—	15.25	15.50

Bursa din Budapesta și Viena.

Din 9 Martie v. 1893.

Obiectul	Budapesta	Viena
Galbini împărătești	5.73	5.72
Napoleonul	9.68	9.68
100 mărci germane imp.	59.40	59.40
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Renta de aur ung. de 4%	115.80	115.70
Renta de hârtie ung. de 5%	100.—	—
Împrumutul căilor ferate ung.	120.—	122.85
Bonuri (obligații) rurale ung.	96.25	95.70
Bonuri (obligații) rurale croato-slavone	97.50	—
Obligațiile pt. despăgubirea regalilor	101.80	—
Împrumut cu premiu ung.	154.50	154.75
Losuri pt. regularea Tisei și Segedin.	146.—	145.25
Losurile aust. din 1860	168.—	167.—
Scrisuri fonciare ale „Albinei“	101.—	—

Bursa din București.

Din 8 Martie v. 1893.

Obiectul	%	cump. lei
Renta română din 1875	5%	101.—
Renta română amortisabilă	5 "	99.1/4
Renta română amortisabilă	4 "	84.3/4
Renta rom. (Rurale convertite)	6 "	103.1/4
Oblig. C. F. Române	6 "	—
Oblig. C. F. Române	4 "	—
Creditul fonciar rural	7 "	—
Creditul fonciar rural	5 "	96.1/4
Oblig. cassei pensiunilor fr. 3090	10 fr.	279.—
	V. N.	
Banca Națională (ult. dividendă 84.45)	500	1675
20 franci aur	—	20.09
Banca Națională a României	—	—

Calendarul săptămânii.

Zilele	Calendarul vechiu	Călind. nou	Soarele
	Dum. a 5-a în Post, gl. 1, sft. 9.		rês. ap.
Dum.	14 Cuv. Benedict	26 † Floriile	5 52 6 21
Luni	15 Mc. Agapie	27 Rupert	5 50 6 22
Marti	16 Mc. Sabin	28 Malcu	5 48 6 24
Merc.	17 Preacuv. Alexie	29 Eustasiu	5 45 6 26
Joi	18 P. Chiril Arch. Iers.	30 Joia mar.	5 43 6 28
Vineri	19 M. Hris. și Darie	31 Vin. pat.	5 41 6 29
Sâmb.	20 PP.uci și în M.S.Sava	1 Apr. Hugo	5 39 6 31

Redactor responsabil: **Ioan Russu Șirianul.**

Licitațiune publică.

Comuna bisericească greco-catol. română **Cehalul-român** în Sălăgiu, pentru edificarea unei biserici noue publică licitațiune minuendă, ce se va ține în **23 Aprilie stil. n. a. c. la 11 oare a. m.** la casa parochială din Cehalul-român.

Prețul strigării e fixat în **7000 fl. v. a.** Materialul brut de peatră și cărămidă: mare parte îl dă comuna bisericească.

Licitanții au să depună vadiu 5% din prețul strigării, ear' întreprinzătorul după aprobarea licitațiunii din partea autorității mai înalte bisericești o cautiune de 1000 fl. în bani gata, libel de depuneri sau în obligațiuni de stat, care va servi de garanță încă 2 ani după colandarea noului edificiu bisericesc.

Condițiunile de licitațiune mai deaproape, planul de clădire și preliminarul de spese se pot vedea la casa parochială din loc, în depărtare dela gara de Tasnád 15 chlm.

Cehalul-român (Sălăgiu), 7 Martie 1893.

[642] 2-2

Antistia bisericească.

ANUNȚ.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște a decis în ședința adunării generale, ținută la 5 Martie a. c. **reducerea etalonului de interese la împrumuturile hipotecare la 7% precum și la depuneri la 4 1/2 %.**

Deci după toate depunerile, care nu se vor ridica până la **30 Aprilie a. c.** se vor computa interesele de 4 1/2 %.

[665] 2-2

Direcțiunea.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIIU.

A eșit de sub tipar:

Călimdarul Poporului

pe anul comun

1893.

Cuprinsul: Călimdarul astronomic și bisericesc, cu povețe economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1893. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara timbrelor. — Autoritățile bisericești în Ungaria. — „Făr' de noroc“, novelă de Ioan Russu-Șirianul; „Femeia numai după urs nu se duce“, poveste. — *Economic:* Ceva despre pâine; Un nou pom prețios; Cât costă urina? Curățirea pălărilor de păslă; Care găină când produce ouă multe. — *Poesii:* „Vântul“, de G. Coșbuc; „Craiu ielelor“, de Goethe, trad. de S. P-u; „Cortegiul“, de N. Țincu; „Muzica“, de N. G. Radulescu; „În copilăria mea“, de M. Grigoriadi de Bonachi; „Ca astăzi“, de Veronica Micle; „Poet și critic“, de G. Coșbuc. — *Partea hazlie:* Reporter modern; Un lăudăros; Nu-i de vină; Calcă-a popă; Tiganul și iepuroaica. — Doine populare. — Tîrgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Inserate.

Numai 20 cr. exemplarul.

„VICTORIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Arad.

Încheierea socoților anului 1892.

Contul bilanțului.

Active:		Pasive:	
Cassa în numărar	20401 67	Capitalul de acții:	
Cambii în portofolul	511093 85	1000 de acții à 100 fl.	100000 —
Împrumuturi hipotecare	163704 —	Fondul de rezervă	17882 67
Împrumuturi pe efect (Lombard)	5905 —	Fondul de pensiuine	1500 —
Diverse conturi debitoare	14061 54	Depuneri spre fructificare	535207 67
Efectele proprii	1012 —	Depozite de cassă	12546 11
Mobilar	1130.48	Dividendă neridicată	222 —
10% amortisare	113.05	Interese transitoare anticipate	6370 51
		Creditori	26936 45
		Venitul transpus din 1891 fl.	267.25
		Venitul anului 1892	16262.83
			16530 08
	717195 49		717195 49

Contul profitului și perderilor.

Eșiri:		Venituri:	
Interese la depuneri	22220 11	Interese de escompt	42028 97
Contribuție	4650 49	Interese hipotecare	8804 51
Chirie	384 —	Interese de Lombard	317 58
Salare	4690 99	Venitul efectelor proprii	60 —
Porto	653 21	Venitul transpus din 1891	267 25
Spese de protest	97 40		
Competență de timbru	90 59		
Prodversși	64 29		
Spese: Tipărituri, inserțiuni, recuise de cancelarie, lemne și diverse spese	1467 10		
10% amortisare din mobilar	113 05		
Descriere la cambii	517 —		
Venitul transpus din 1891 fl.	267 25		
Venit curat din 1892	6262.83		
	16530 08		
	51478 31		51478 31

Arad, 31 Decemvrie 1893.

Nicolae Oncu m. p., director executiv.

S. Raicu m. p.

Ignatie Papp m. p.

Dr. Georgiu Vuia m. p.

V. Mangra m. p.

Dr. Petco Lazar m. p.,

președinte.

Aurel Suciu m. p. Georgiu Lazar m. p.

Dr. Nicolae Ciaclan m. p.

Anton Karátsonyi m. p.

Contul present și contul profitului și perderilor examinându-se conform legilor și statutelor și asemănându-se cu cărțile principale și auxiliare s'au aflat întru toate exact.

Arad, la 9 Martie 1893.

[701] 1-1

Comitetul de supraveghere:

Petru Truția m. p.

Vasilie Pap m. p.

Nicolae Marcu m. p.

„SILVANIA“, institut de credit și de economii.

Contul bilanțului.

Active:		Pasive:	
Cassa în numărar	2247 75	Capital social	75000 —
Cambii de bancă escomptate	490220 06	Fondul de rezervă	12480 28
Împrumuturi hipotecare	69275 42	Fondul de pensiuine	819 81
Împrumuturi pe obligațiuni	27024 88	Fondul cultural	190 94
Împrumuturi pe amanete	612 08	Cambii de bancă reescomptate	229458 90
Efecte	2290 87	Depuneri pentru fructificare	279181 50
Realități	10000 —	Interese transitoare anticipate	9254 79
Conto-curent	20978 12	Dividende neridicate	365 —
Bon în giro-conto și la alte bănci	826 67	Tantieme neridicate	31 28
Mobilar	1094.24	Cont courent	2500 —
după amortisare de 10%	109.42	Diverse conturi creditoare	989 39
	984 82	Profit curat	16383 95
Interese de reescompt anticipate	1707 53		
Diverse conturi debitoare	487 64		
	626655 84		626655 84

Contul profitului și perderilor.

Eșite:		Întrate:	
Interese:		Interese:	
Interese pent. dep. spre fruct.	15266.07	Interese dela cambii de bancă escomptate	25829 79
Interese pentru fondul de res.	480.—	Interese dela credite hipotec.	5427 99
Interese pentru fondul de pens.	31.52	Interese dela credite pe oblig.	1905 63
Spese:		Interese dela contul curent	703.52
Spese pentru salare și marce de presentă	4341.92	Interese dela credite amanet.	121.96
Spese pentru compet. de timbru și alte spese	2632.26	Interese dela efecte	171 89
	6974 18	Provisiune	34160 78
Dare:		Taxe:	4512 94
Dare directă	1525.51	Taxe de transcriere	50.—
Dare după interese la depuneri	1254.38	Taxe de cerere	964 65
Amortisare:		Chirie	125 —
din mobilar	109 42	Diverse	2211 66
Profit curat	16383 95		
	42025 03		42025 03

Șimleul-Silvaniei, la 31 Decemvrie 1892.

Andrei Cosma m. p., director executiv.

Ioan P. Lazaru m. p., comptabil.

Membrii direcțiunii:

George Pap m. p., președinte.

Artemiu Sarkadi m. p.

Florian Marcusiu m. p.

Dr. Ioan Nichita m. p.

Ioan Angyal m. p.

Augustin Marcusiu m. p.

Daniil Dellei m. p.

Augustin Vicasiu m. p.

Vasile Patcasiu m. p.

Teodor Popp m. p.

Acest bilanț examinându-se și confruntându-se cu registrele principale și auxiliare ale societății, s'a găsit în consonanță cu acelea și exact.

Șimleul-Silvaniei, la 14 Februarie 1893.

[679] 1-1

Membrii comitetului de revisiune:

Alimpiu Barboloviciu m. p., președinte.

Demetriu Suciu m. p.

Dr. Casiu Maniu m. p.